

L.P.	ZAGADNIENIE	PYTANIE	ODPOWIEDŹ
1.	Wkład własny	Czy jeśli Gmina Wrocław otrzymałaby darowiznę od podmiotu zewnętrznego na rzecz działań dotyczących edukacji ekologicznej to czy ta darowizna może być wkładem własnym Gminy w planowanym naborze z FEDS 2021-2027, Działanie 8.1 Dostęp do edukacji, typ 8.1 E Działania z zakresu edukacji ekologicznej?	Tak, darowizna może być wkładem własnym. Zgodnie z zapisami Regulaminu naboru, to Państwo określają formę wniesienia wkładu własnego (pieniężny lub niepieniężny). Źródłem finansowania wkładu własnego mogą być zarówno środki publiczne, jak i prywatne. O zakwalifikowaniu wkładu własnego do środków publicznych lub prywatnych decyduje źródło pochodzenia środków. Wkład własny może być wniesiony także przez Partnera projektu lub przez uczestników projektu. Wkład własny wnoszony w ramach kosztów pośrednich uznajemy za wkład pieniężny. Rekomendujemy Państwu zapoznanie się z zasadami wnoszenia wkładu własnego do projektów opisanymi w „Wytycznych dotyczących kwalifikowalności wydatków na lata 2021-2027”.
2.	Wnioskodawca/ Beneficjent/ Partner	Czy Sieć Badawcza Łukasiewicz – PORT Polski Ośrodek Rozwoju Technologii może ubiegać się o dofinansowanie w ramach działania FEDS.08.01-IZ.00-092/24 – edukacja ekologiczna jako „jednostka naukowa”?	W naborze nr FEDS.08.01-IZ.00-092/24 przez jednostkę naukową rozumiemy podmiot (jak np. uniwersytet lub instytut badawczy, agencja zajmująca się transferem technologii, pośrednik w dziedzinie innowacji, fizyczny lub wirtualny podmiot prowadzący współpracę w dziedzinie badań i rozwoju) niezależnie od jego statusu prawnego (ustanowionego na mocy prawa publicznego lub prywatnego) lub sposobu finansowania, którego podstawowym celem jest samodzielne prowadzenie badań podstawowych lub badań przemysłowych lub eksperymentalnych prac rozwojowych lub rozpowszechnianie na szeroką skalę wyników takich działań poprzez nauczanie, publikację lub transfer wiedzy. W przypadku, gdy są Państwo podmiotem wskazanym w powyższej definicji, to wpisują się w listę Wnioskodawców/Beneficjentów lub Partnerów mogących brać udział w naborze.

3.	Wnioskodawca/ Beneficjent/ Partner	Czy projekt w ramach działania FEDS.08.01-IZ.00-092/24 – edukacja ekologiczna musi być realizowany w obowiązkowym partnerstwie? Ponadto – czy partnerstwo może być nawiązane z własną organizacją pozarządową?	<p>W dokumentacji naborowej nie ma zapisu, który zobowiązywałby Wnioskodawców do zawierania partnerstw. Natomiast zgodnie z kryterium premiującym nr 1 pn. „Kryterium preferencji realizacji/współrealizacji projektu przez Lokalne Grupy Działania (LGD) lub organizacje pozarządowe” Wnioskodawca może uzyskać premię punktową w sytuacji zawarcia partnerstwa z LGD lub organizacją pozarządową. Spełnienie przez Wnioskodawcę kryterium premiującego nie jest obligatoryjne, natomiast może być kluczowe w sytuacji złożenia wniosków na kwotę większą niż alokacja przewidziana na nabór.</p> <p>Podczas oceny KOP nie bada powiązań między partnerami. Wnioskodawcy/Beneficjenci lub Partnerzy powinni wpisywać się w katalog podmiotów określony w kryterium formalnym nr 5 pn. Kryterium kwalifikowalności Wnioskodawcy/Beneficjenta i Partnera oraz Regulaminie wyboru projektów. Podczas oceny KOP nie bada powiązań między partnerami.</p> <p>Wnioskodawcy/Beneficjenci lub Partnerzy powinni wpisywać się w katalog podmiotów określony w kryterium formalnym nr 5 pn. Kryterium kwalifikowalności Wnioskodawcy/Beneficjenta i Partnera oraz Regulaminie wyboru projektów.</p> <p>Należy pamiętać, że zadania realizowane przez poszczególnych partnerów w ramach projektu partnerskiego nie mogą polegać na oferowaniu towarów, świadczeniu usług lub wykonywaniu robót budowlanych na rzecz pozostałych partnerów. Będzie to przedmiotem oceny KOP, jak i kontroli na etapie realizacji projektu.</p> <p>Wyboru partnerów należy dokonać przed złożeniem wniosku o dofinansowanie projektu. Udział partnerów w projekcie partnerskim nie może polegać wyłącznie na wniesieniu do jego realizacji zasobów ludzkich, organizacyjnych, technicznych lub finansowych. Oznacza to, że partnerzy muszą faktycznie angażować się w realizację projektu.</p> <p>Szczegółowe informacje nt. realizacji projektów partnerskich znajdują Państwo w Rozdziale 6 Regulaminu wyboru projektów.</p>
4.	Forma wsparcia	Czy w ramach naboru można wnioskować o zakup działki zlokalizowanej przy lesie/ parku oraz zakup namiotu sferycznego wraz z zapewnieniem wody i prądu. Celem zakupu działki oraz namiotu jest prowadzenie części zajęć w terenie- edukacji ekologicznej dla dzieci w wieku przedszkolnym, założenie ogródka, budowanie budek dla ptaków i owadów oraz bezpiecznych miejsc zimowania dla jeży. Placówka aktualnie mieści się w centrum dużego osiedla, natomiast chciałaby poszerzyć swoją działalność o edukację outdoorową.	<p>Zgodnie z zapisami Regulaminu naboru można finansować w projekcie wydatki inwestycyjne w ramach mechanizmu finansowania krzyżowego (cross-financing). Wartość wydatków w ramach cross-financingu nie może stanowić więcej niż 10% całkowitej wartości projektu.</p> <p>Co do zasady istnieje możliwość sfinansowania ww wydatków - oczywiście jeżeli zostanie wykazany we wniosku ich bezpośredni związek z projektem (powiązanie z zakresem merytorycznym projektu) oraz logiczne uzupełnienie działań (głównych zadań). Zasadność ponoszenia wydatku, o którym mowa w pytaniu, będzie oceniona przez KOP.</p> <p>Należy jednak pamiętać, że celem projektów powinien być wzrost wiedzy/ kompetencji uczestników (czyli inwestycja powinna być skierowana do osoby). Wnioskodawca przystępując do projektu powinien legitymować się już potencjałem do jego realizacji, ewentualnie wzmocnić/ uzupełnić go przez niezbędne zakupy, a nie budować go poprzez inwestycje infrastrukturalne.</p>

5.	Wniosek o dofinansowanie projektu	<p>Czy w przypadku podmiotu prywatnego: fundacji należy załączyć zał. 8 dotyczący dyskryminujących aktów prawa miejscowego?</p> <p>Czy załącznik ten należy dołączyć w przypadku bycia jst i jednostką podległą?</p> <p>Czy w przypadku braku załącznika należało będzie uzupełnić ten załącznik na etapie oceny formalnej?</p>	<p>Nie należy.</p> <p>Tak, zarówno jeśli JST lub jednostka jej podległa (tj. podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny) jest Wnioskodawcą, jak i Partnerem we wniosku. Zgodnie z kryterium: <i>Spełnienie kryterium będzie weryfikowane zarówno wobec Wnioskodawcy, jak i każdej wchodzącej w skład partnerstwa JST lub podmiotu przez nią kontrolowanego lub od niej zależnego.</i></p> <p>Tak, jednak nie na etapie oceny formalnej a na etapie negocjacji, który następuje po zakończeniu oceny formalnej i merytorycznej wniosku. W przypadku stwierdzenia braku wymaganego załącznika podczas oceny formalnej Wnioskodawca zostanie wezwany na etapie negocjacji do jego przesłania. Brak poprawy w tym zakresie będzie skutkować odrzuceniem wniosku, tak jak wskazano w opisie kryterium formalnego nr 6: <i>Niespełnienie kryterium po wezwaniu do poprawy/uzupełnienia na etapie negocjacji skutkuje negatywną oceną projektu.</i></p>
6.	Diagnoza potrzeb	<p>Czy na etapie przygotowywania wniosku wymagane jest przeprowadzenie diagnozy potrzeb? Z Regulaminu nie wynika taki obowiązek, jednak w załączniku przedstawiającym kryteria wyboru występują zapisy dotyczące diagnozy.</p>	<p>W dokumentacji naborowej nie ma wymogu sporządzania odrębnego dokumentu w postaci Diagnozy potrzeb.</p> <p>Ocena spełnienia kryterium merytorycznego nr 8 pn. „Kryterium godności projektu z celami szczegółowymi FEDS 2021-2027, celowości projektu i osiągnięcia rezultatów” polega też na weryfikacji uzasadnienia potrzeby realizacji poszczególnych zadań zaplanowanych w ramach projektu i ich powiązania ze zdiagnozowanym problemem. Przedstawiony we wniosku opis będzie oceniany również pod kątem aktualności danych stanowiących podstawę do określenia potrzeb.</p>

7.	Forma wsparcia	<p>Czy w ramach naboru możliwe jest:</p> <ul style="list-style-type: none"> - utworzenie placu zabaw związanego z ekologią (np. z elementami edukacji ekologicznej); - utworzenie ścieżki edukacji ekologicznej; - organizowanie wyjazdów edukacyjnych np. do CEEiK "Salamandra" w Myśluborzu, Sudeckiej Zagrody Edukacyjnej, Karkonoskiego Parku Narodowego itp.; - zakup sprzętu do monitoringu jakości powietrza; - zakup zbiorników na wody opadowe (np. deszczówkę). 	<p>Celem naboru dla działania Działania 8.1 Dostęp do edukacji jest w szczególności zaznajomienie dzieci z lokalną przyrodą (lasami, rzekami, polami, parkami), co przełoży się w przyszłości na działania niosące realną zmianę w ich najbliższym otoczeniu. Premiujemy działania w terenie połączone z pracą projektową, co nauczy dzieci jak należy działać, aby rozwiązać problem ekologiczny.</p> <p>Należy pamiętać, że głównym celem środków z EFS+ nie jest inwestycja w infrastrukturę, tylko w ludzi. Wnioskodawca przystępując do projektu powinien legitymować się już potencjałem do jego realizacji, ewentualnie wzmocnić/ uzupełnić go przez niezbędne zakupy, a nie budować go poprzez inwestycje infrastrukturalne.</p> <p>Ustosunkowując się bezpośrednio do wskazanych wydatków, w ocenie ION wyjazdy edukacyjne są możliwe. Możliwe i racjonalne jest też tworzenie ogródków ekologicznych przy istniejącej infrastrukturze/ placach zabaw (np. przedszkolnej/ szkolnej), ale nie zakupu całej instalacji na placu zabaw.</p> <p>Za odbiegający od celów projektu należy uznać zakup sprzętu do monitoringu jakości powietrza, ponieważ dzieci nie będą nabywać kwalifikacji związanych z jego obsługą. Dzieci powinny pozyskać wiedzę, że takie narzędzia istnieją, co monitorują i gdzie mogą pozyskać wiarygodne informacje o zbieranych przez nie danych (a tym samym zrozumieć co zebrane informacje oznaczają dla nich samych).</p> <p>W ocenie ION tworzenie nowych ścieżek edukacji ekologicznej nie jest wydatkiem niezbędnym, bo nie jest to celem projektu. Dzieci powinny skorzystać z istniejących w ich okolicy ścieżek.</p> <p>Nie możemy ustosunkować się do zakupu zbiornika na wody opadowe, ponieważ nie wiadomo na czym konkretnie ma polegać projekt i jakie zadania mają być związane z tym zakupem.</p> <p>KOP na etapie oceny wniosku zweryfikują czy zakres działań wskazany przez Wwnioskodawcę jest zgodny z celami wskazanymi w FEDS 2021-2027, weryfikacji podlega m.in. trafność doboru celu głównego projektu oraz opis, w jaki sposób projekt przyczyni się do osiągnięcia celu szczegółowego FEDS 2021-2027, w tym spójność celu z pozostałą treścią wniosku o dofinansowanie.</p>
8.	Wkład własny	<p>Czy wkład własny w ramach projektu FEDS.08.01-IZ.00-092/24 – edukacja ekologiczna może być pokryty z kosztów pośrednich? Tj. z wynagrodzeń pracowników zaangażowanych w projekt?</p>	<p>Tak, wkład własny do projektu może być wniesiony w ramach kosztów pośrednich. Wkład własny wnoszony w ramach kosztów pośrednich stanowi zawsze wkład pieniężny.</p> <p>Ponieważ w pytaniu nie podano, do jakich zadań w projekcie zostaną zaangażowani pracownicy, to należy pamiętać, że katalog kosztów pośrednich jest katalogiem zamkniętym i tylko wydatki wymienione w katalogu (rozdz. 13 Regulaminu wyboru projektów) są kwalifikowalne. W kosztach pośrednich nie należy ujmować żadnych wydatków ponoszonych w związku z działaniami merytorycznymi projektu. Jeśli ww. pracownicy mieliby zostać zaangażowani do zajęć merytorycznych w projekcie, należy ich wynagrodzenie ująć w kosztach bezpośrednich.</p>

9.	MRU	<p>W Regulaminie konkursu wskazano: „Koszty pośrednie projektu rozliczane są wyłącznie z wykorzystaniem stawki ryczałtowej, tj. stanowią 25% kosztów bezpośrednich – w przypadku projektów o wartości kosztów bezpośrednich do 830 000 PLN włącznie z pomniejszeniem kosztu mechanizmu racjonalnych usprawnień”. Proszę o wyjaśnienie czym są koszty mechanizmu racjonalnych usprawnień? Jakiemu limitowi podlegają? Będę wdzięczna za wskazanie konkretnego przykładu.</p>	<p>Mechanizm racjonalnych usprawnień (MRU) - to możliwość sfinansowania specyficznych działań dostosowawczych, uruchamianych wraz z pojawieniem się w projektach, realizowanych w ramach polityki spójności, osoby z niepełnosprawnością (w charakterze uczestnika/uczestniczki lub personelu projektu). Racjonalne usprawnienie oznacza konieczne i odpowiednie zmiany oraz dostosowania, nie nakładające nieproporcjonalnego lub nadmiernego obciążenia, jeśli jest to potrzebne w konkretnym przypadku. Informacje na temat zasad i wysokości ponoszonych kosztów zostały opisane w Regulaminie str. 40.</p> <p>Należy zauważyć, że mechanizm racjonalnych usprawnień (MRU) może wystąpić dopiero na etapie REALIZACJI projektu. Dlatego do prawidłowego wyliczenia poziomu kosztów pośrednich na etapie aplikowania informacja o pomniejszeniu z tytułu MRU nie ma znaczenia. W niniejszym naborze koszty pośrednie występują zawsze na poziomie 25% kosztów bezpośrednich.</p>
10.	Limity	<p>Czy w ramach działania FEDS.08.01-IZ.00-092/24 – edukacja ekologiczna można zakupować wyposażenie np. laptopy, próbki i odczynniki do zajęć, sprzęt dydaktyczny? Jeżeli tak – czy obowiązuje limit na tego typu wydatki?</p>	<p>Tak, w projektach w ramach ww. naboru jest możliwość zakupu wyposażenia np. laptopów, próbek i odczynników do zajęć, sprzętu dydaktycznego, o ile jest to niezbędne do realizacji projektu. Wyposażenie nie powinno stanowić jednak celu projektu, w naborze nie dopuszczono takiego typu wsparcia. Celem projektów składanych w tym naborze powinien być wzrost wiedzy/kompetencji uczestników (czyli inwestycja powinna być skierowana do osoby). Wnioskodawca przystępując do projektu powinien legitymować się już potencjałem do jego realizacji, ewentualnie wzmocnić/ uzupełnić go przez niezbędne zakupy (np. zużywalne w ramach zajęć dla dzieci próbki, odczynniki, materiały dydaktyczne), a nie budować go poprzez inwestycje infrastrukturalne oraz doposażenia sprzętowe.</p> <p>ION nie określiła limitów procentowych przeznaczonych na zakupy wyposażenia czy inwestycje, z wyjątkiem limitu na wydatki objęte cross-financjowaniem, który nie może stanowić więcej niż 10% całkowitej wartości projektu. Należy pamiętać, że każdy, zaplanowany w projekcie wydatek powinien być niezbędny i racjonalny, a jego kwalifikowalność, w powiązaniu z celami projektu, zostanie oceniona przez Komisję Oceny Projektów.</p>
11.	Wskaźniki	<p>W odniesieniu do podziału uczestników działania na płeć nie jest to możliwe do ustalenia na etapie składania wniosku. Czy w związku z tym, zgodnie z zasadą równości płci możemy we wskaźniku wykazać proporcję 50/50 kobiet i mężczyzn?</p>	<p>Wartości wskaźników powinny być podane w podziale na płeć i wynikać np. ze specyfiki wsparcia, obszaru tematycznego interwencji czy zasięgu terytorialnego projektu. Wykazanie uczestników w równej proporcji kobiet i mężczyzn nie jest spełnieniem zasady równości kobiet i mężczyzn. Zasada równości kobiet i mężczyzn nie polega na objęciu wsparciem 50% kobiet i 50% mężczyzn, ale na odwzorowaniu istniejących proporcji płci w danym obszarze lub zwiększeniu we wsparciu udziału grupy niedoreprezentowanej. Jeżeli na etapie składania wniosku mimo wszystko nie ma możliwości podania wskaźnika/wskaźników z podziałem na płeć, istnieje możliwość wskazania wartości ogółem. Może to jednak spowodować brak przyznania punktu za spełnienie standardu minimum w pytaniu nr 4. Więcej na temat spełnienia zasady równości szans kobiet i mężczyzn można przeczytać w załączniku nr 1 do Wytucznych dotyczących realizacji zasad równościowych w ramach funduszy unijnych na lata 2021-2027. W uzasadnionych przypadkach, wartości wskaźników mogą ulec zmianie na etapie rozliczania wniosku o płatność.</p>

12.	Cross-financing	<p>Planujemy w ramach projektu zbudować zieloną klasę, gdzie dzieci będą odbywać zajęcia w ramach przyrody, biologii i ogólnie pojętej edukacji ekologicznej. Palujemy wyposażyć ją w drewniane ławki i stoliki. Zielona klasa wymaga wybudowania stałego zadaszenia (wiaty), czy zakup mebli oraz zadaszenie będzie stanowiło cross financing?</p> <p>Zgodnie z zapisami Regulaminu naboru można finansować w projekcie wydatki inwestycyjne w ramach mechanizmu finansowania krzyżowego (cross-financing). Wartość wydatków w ramach cross-financingu nie może stanowić więcej niż 10% całkowitej wartości projektu.</p>	<p>W ocenie IZ budowa stałego zadaszenia (wiaty) może być zrealizowana w ramach cross-financingu. Wartość wydatków w ramach cross-financingu nie może stanowić więcej niż 10% całkowitej wartości projektu. Wydatek taki musi być powiązany z celami projektu i niezbędny do ich osiągnięcia, co należy wykazać we wniosku. Zasadność poniesienia takiego wydatku będzie przedmiotem oceny projektu. Natomiast w przypadku zakupu mebli są one możliwe do sfinansowania, ale będą stanowiły wydatek w ramach cross-financingu jedynie wówczas, gdy żaden z trzech poniższych warunków nie zostanie spełniony:</p> <ul style="list-style-type: none"> zakupy zostaną zamortyzowane w całości w okresie realizacji projektu oraz zostaną spełnione warunki dla amortyzacji określone w podrozdziale 3.7 „Wytycznych dotyczących kwalifikowalności wydatków na lata 2021-2027” lub zostanie przez Państwa udowodnione, że zakup będzie najbardziej opłacalną opcją, tj. wymaga mniejszych nakładów finansowych niż inne opcje, np. najem lub leasing, ale jednocześnie jest odpowiedni do osiągnięcia celu Państwa projektu lub zakupy są konieczne dla osiągnięcia celów projektu (np. doposażenie pracowni naukowych).
13.	Forma wsparcia	<p>Czy w przypadku, gdy zajęcia organizowane będą w siedzibie Łukasiewicz – PORT oraz w jej zielonej okolicy (okoliczne lasy, parki) to czy wówczas za kwalifikowalne można uznać koszty transportu uczniów z innych gmin do Wrocławia (w tym ubezpieczenie, paliwo, wynajem autobusu wraz z kierowcą)?</p> <p>Transport szkołom w założeniu planowanego projektu zapewniłby właśnie Wnioskodawca Łukasiewicz – PORT.</p>	<p>W opinii IZ możliwe jest pokrycie kosztów związanych z organizacją transportu dzieci – uczestników projektu na zajęcia i z powrotem, pod warunkiem, że działania te są elementem kompleksowego wsparcia i są niezbędne dla osiągnięcia celów projektu. Każdy zaplanowany w projekcie wydatek powinien być niezbędny i racjonalny, a jego kwalifikowalność, w powiązaniu z celami projektu, zostanie oceniona przez KOP.</p>
14.	Kryteria	<p>Czy jeżeli projekt realizowany będzie przez Łukasiewicz – PORT, który ma siedzibę we Wrocławiu (powiat miasto Wrocław), ale grupami docelowymi mają być również uczniowie z gmin ościennych (zatem spoza powiatu miasto Wrocław), to czy wówczas projekt nie otrzyma punktów w ramach „Kryterium realizacji projektu w środowisku lokalnym”? Gdyż np. dla uczniów z Gminy Miękinia powiat miasto Wrocław nie jest środowiskiem lokalnym.</p>	<p>W opisanym w pytaniu przypadku premia punktowa za spełnienie kryterium premiującego nr 6 pn. Kryterium realizacji projektu w środowisku lokalnym nie przysługuje. Zgodnie z definicją kryterium: Kryterium ma na celu skupienie aktywnych działań na terenie, w którym uczestnicy projektu funkcjonują na co dzień, zachęcenie ich do podejmowania praktycznych działań na rzecz ochrony przyrody w najbliższym środowisku oraz poznanie przez nich lokalnego ekosystemu.</p>
15.	Wkład własny	<p>Zgodnie z Regulaminem konkursu FEDS.08.01-IZ.00-092/24 – edukacja ekologiczna w projekcie nie może występować pomoc publiczna/pomoc de minimis.</p> <p>Czy w związku z tym oznacza to, że żadne zajęcia/szkolenia/wycieczki nie mogą odbywać się odpłatnie?</p>	<p>ION dopuszcza możliwość pobierania opłat od rodziców dzieci/uczestników projektu z tytułu ponoszenia części opłat za wycieczkę edukacyjną, np. wyżywienie podczas całonocnej wycieczki czy zakup materiałów niezbędnych do zajęć. Wówczas koszty te powinny stanowić wkład własny pieniężny Wnioskodawcy. Informacja o zaplanowaniu pobierania opłat, w tym informacja o wysokości pobieranych opłat, powinna być zawarta w treści wniosku o dofinansowanie. Natomiast należy pamiętać, że możliwość wykorzystania opłat jako wkład własny do projektu, nie może ograniczać udziału w projekcie grupom docelowym wspieranym w ramach projektu.</p>

16.	Uczestnicy/forma wsparcia	<p>W regulaminie wyboru projektów FEDS.08.01-IZ.00-092/24 – edukacja ekologiczna jest poniższy zapis odnośnie uczestników projektu: Wsparcie udzielane w projekcie kierowane jest do: dzieci w wieku przedszkolnym, w tym biorących udział w edukacji przedszkolnej, dzieci/uczniów szkół i placówek podstawowych, dzieci/uczniów szkół i placówek ponadpodstawowych, nauczycieli i kadry zarządzającej szkołą i placówką oświatową, mieszkańców województwa - rodziców dzieci i uczniów biorących udział w projekcie. Udział rodziców w projekcie ma charakter uzupełniający. Wnioskodawcą będzie placówka przedszkolna, do której uczęszcza aktualnie 20 dzieci. W projekcie planowane są zajęcia dla wszystkich 20-tu dzieci. Proszę o informację, czy wsparciem można objąć także dzieci spoza tej placówki przedszkolnej, które zamieszkują w bliskiej okolicy. Czy kwalifikowalne jest utworzenie ekolaboratorium w lokalu, który będzie wynajmowany poza obiektem przedszkolem?</p>	<p>Wsparciem mogą zostać objęte dzieci spoza placówki przedszkola. Celem naboru dla Działania 8.1 Dostęp do edukacji jest w szczególności zaznajomienie dzieci z lokalną przyrodą (lasami, rzekami, polami, parkami), co przełoży się w przyszłości na działania niosące realną zmianę w ich najbliższym otoczeniu. Należy pamiętać, że głównym celem środków z EFS+ nie jest inwestycja w infrastrukturę, tylko w ludzi. Wnioskodawca przystępując do projektu powinien legitymować się już potencjałem do jego realizacji, ewentualnie wzmocnić/ uzupełnić go przez niezbędne zakupy. <u>W ocenie ION tworzenie ekolaboratorium znacząco odbiega od celów projektu, gdyż intencją ION było wyjście dzieci poza sale lekcyjne i nauka postaw proekologicznych w środowisku naturalnym, w którym żyją na co dzień.</u> Niemniej, istnieje możliwość sfinansowania ww. wydatków - oczywiście jeżeli zostanie wykazany we wniosku ich bezpośredni związek z projektem (powiązanie z zakresem merytorycznym projektu) oraz logiczne uzupełnienie działań (głównych zadań). Zasadność każdego poniesionego w projekcie wydatku, będzie oceniona przez KOP. Jeżeli Wnioskodawca zamierza utworzyć ekolaboratorium w lokalu wynajmowanym, będzie musiał zapewnić jego funkcjonowanie na czas trwania projektu. Jeżeli wydatki ponoszone na ten cel stanowią cross-financing wówczas Beneficjent zobowiązany jest do zachowania trwałości, zgodnie z par. 22 wzoru umowy.</p>
17.	Forma wsparcia	<p>Czy nasza szkolna młodzież w ramach wyjazdu edukacyjnego podsumowującego warsztaty o tematyce "czystości wód" może wyjechać do Hydropolis we Wrocławiu? Nasza gmina znajduje się około 80km od Wrocławia.</p>	<p>Tak. Co do zasady projekty w zakresie edukacji ekologicznej powinny zapoznawać uczestników z lokalnymi ekosystemami, natomiast nie można pominąć faktu, że takie miejsce jak Hydropolis we Wrocławiu jest unikatowym miejscem wiedzy o wodzie, więc wycieczki do niego mogą stanowić wydatek kwalifikowalny w projekcie.</p>
18.	Dokumentacja naborowa	<p>Jestem specjalistką ds. funduszy unijnych i krajowych w Fundacji Niezniszczalna Ukraina, która prowadzi placówki edukacyjne dla dzieci uchodźców z Ukrainy po całej Polsce. Razem z zespołem przejrzeliśmy już regulamin oraz załączniki do wniosku, a jednak chciałabym zapytać co mogłoby być tutaj, jeżeli chodzi o nas, podchwytliwe w wypełnianiu wniosku, na co należałoby zwrócić uwagę w szczególności sposób? Oraz jak zostaną rozdysponowane 15 pkt, które dotyczą naszej dotychczasowej działalności i jak uzyskać minimum 9? Czy Wnioskodawca/ Beneficjent i partner/rzy (jeśli dotyczy) posiada/ją doświadczenie w dotychczasowej działalności, w tym w realizacji przedsięwzięć finansowanych ze środków UE i innych: • w obszarze, w którym udzielane będzie wsparcie przewidziane w ramach projektu, • na rzecz grupy docelowej, do której kierowane będzie wsparcie przewidziane w ramach projektu, • na określonym terytorium, którego dotyczyć będzie realizacja projektu?</p>	<p>Kwestie zawarte w dokumentacji naborowej i wymagające wyjaśnień są zamieszczane w tabeli z pytaniami od Wnioskodawców i odpowiedziami ION umieszczonej pod przedmiotowym naborem na stronie www, dlatego zachęcamy do śledzenia naszej strony. 16 maja br. organizujemy spotkanie informacyjne (online) poświęcone temu naborowi, do udziału w którym zapraszamy, aby lepiej zrozumieć wymagania naborowe. Kryteria wyboru projektów oraz wymóg spełnienia minimalnych wymagań dotyczy wszystkich wnioskodawców. Kryterium merytoryczne nr 13. Kryterium doświadczenia ocenia doświadczenie wnioskodawcy i/lub partnerów na różnych płaszczyznach (opisane doświadczenie pozwoli członkom Komisji Oceny Projektów zweryfikować m.in. czy Wnioskodawca/ Partner zna potrzeby grupy docelowej, realizował już działania z zakresu edukacji ekologicznej oraz czy zna teren, na którym zamierza realizować projekt (jego zasoby, ograniczenia, itd.).</p>

19.	Doposażenie/wyposażenie	<p>W ramach planowanego projektu dla 4 szkół podstawowych oraz kilku oddziałów przedszkolnych chcielibyśmy w ramach naboru nr FEDS.08.01-IZ.00-092/24 zorganizować szereg różnorodnych zajęć z nauk przyrodniczych pod kątem ekologii. Na potrzeby najbardziej wymagających zajęć, zwłaszcza dla klas 7-8 chcielibyśmy przygotować pracownie przyrodnicze w 4 szkołach. Tzn. odpowiednio zmodernizować sale wyposażając je w dygestoria (systemy wentylacyjne itd.), odpowiednie podłogi, stoły chemiczne itd. umożliwiając przeprowadzanie w nich zajęć doświadczalnych.</p> <p>Czy tego rodzaju koszty będą kwalifikowalne w ramach projektu?</p>	<p>Celem naboru dla Działania 8.1 Dostęp do edukacji jest w szczególności zaznajomienie dzieci z lokalną przyrodą (lasami, rzekami, polami, parkami), co przełoży się w przyszłości na działania niosące realną zmianę w ich najbliższym otoczeniu. Premiowane są działania w terenie połączone z pracą projektową, co nauczy dzieci jak należy działać, aby rozwiązać problem ekologiczny. Należy pamiętać, że głównym celem środków z EFS+ nie jest inwestycja w infrastrukturę, tylko w ludzi. Wnioskodawca przystępując do projektu powinien legitymować się już potencjałem do jego realizacji, ewentualnie wzmocnić/ uzupełnić go przez niezbędne zakupy.</p> <p>W ocenie ION modernizacja sal lekcyjnych i wyposażenie ich w stoły chemiczne czy dygestoria laboratoryjne znacząco odbiega od celów projektu, gdyż intencją ION było wyjście dzieci poza sale lekcyjne i nauka postaw proekologicznych w środowisku naturalnym, w którym żyją na co dzień. Niemniej jednak zasadność każdego poniesionego w projekcie wydatku będzie oceniona przez KOP.</p> <p>Podkreślić należy również, że koszty związane z modernizacją sal, jeżeli będą stanowiły roboty budowlane, będą możliwe do sfinansowania tylko w oparciu o finansowanie krzyżowe tj. cross-financing. Wartość wydatków w ramach cross-financingu nie może stanowić więcej niż 10% całkowitej wartości projektu. Natomiast zakup wyposażenia (mebli, sprzętu) może być kwalifikowany w ramach EFS+ i nie wlicza się go do limitu cross- financingu, jeżeli zakupy spełniają którykolwiek z warunków wskazanych w Regulaminie (str. 32-33).</p>
20.	Forma wsparcia	<p>Czy w ramach projektu można zorganizować szkolny konkurs ekologiczny? Czy wydatek dotyczący nagród konkursowych będzie wydatkiem kwalifikowalnym?</p>	<p>W ocenie ION organizacja konkursu ekologicznego w szkole może być wydatkiem kwalifikowalnym. Jego zasadność, w powiązaniu z celami projektu, zostanie oceniona przez KOP.</p>
21.	Forma wsparcia	<p>Czy możliwy jest wyjazd do Hydropolis we Wrocławiu, jeśli szkoła oddalona jest ok. 100km od tego miejsca? Czy wyjazdy powinny być jedynie realizowane w środowisku lokalnym?</p>	<p>Tak. Co do zasady projekty w zakresie edukacji ekologicznej powinny zapoznawać uczestników z lokalnymi ekosystemami, natomiast nie można pominąć faktu, że takie miejsce jak Hydropolis we Wrocławiu jest unikatowym miejscem wiedzy o wodzie, więc wycieczki do niego mogą stanowić wydatek kwalifikowalny w projekcie.</p>

22.	Doposażenie/wyposażenie	<p>Wnioskodawca otrzymał dofinansowanie w ramach naboru nr FEDS.08.01-IZ.00-035/23 (Edukacja przedszkolna - Projekt 1) w ramach którego jednym z zadań była Adaptacja pomieszczeń. W ramach naboru nr FEDS.08.01-IZ.00-092/24 (Edukacja Ekologiczna - Projekt 2) Wnioskodawca również planuje prace adaptacyjne pomieszczeń do realizacji zajęć i warsztatów przyrodniczych w tej samej placówce. Nie mniej jednak zakres prac adaptacyjnych nie pokrywa się z tymi w Projekcie 1, nie mniej jednak prace mają być wykonane w tych samych pomieszczeniach. Zaplanowane prace w Projekcie 2 nie były uwzględnione w Projekcie 1.</p> <p>1. Czy w ramach naboru możliwe jest w ogóle zaplanowanie prac adaptacyjnych w przedszkolu do realizacji zajęć przyrodniczych?</p> <p>2. Czy w przypadku opisanej wyżej sytuacji nie zajdzie podwójne finansowanie i adaptacja tych samych pomieszczeń pomimo, iż nie pokrywania się ich zakres w obu projektach jest możliwa? Wnioskodawca ma wątpliwości czy w ogóle może przeprowadzić w tym samym budynku adaptację pomieszczeń jeśli ma również zaplanowane zadanie na adaptację pomieszczeń w ramach projektu dotyczącego edukacji przedszkolnej. Ponadto prosimy o informacje czy IZ publikuje często zadawane pytania i odpowiedzi do tego naboru, jeśli tak prosimy o informację gdzie są publikowane.</p>	<p>Celem naboru dla Działania 8.1 Dostęp do edukacji jest w szczególności zaznajomienie dzieci z lokalną przyrodą (lasami, rzekami, polami, parkami), co przełoży się w przyszłości na działania niosące realną zmianę w ich najbliższym otoczeniu. Premiowane są działania w terenie połączone z pracą projektową, co nauczy dzieci jak należy działać, aby rozwiązać problem ekologiczny. Należy pamiętać, że głównym celem środków z EFS+ nie jest inwestycja w infrastrukturę, tylko w ludzi. Wnioskodawca przystępując do projektu powinien legitymować się już potencjałem do jego realizacji, ewentualnie wzmocnić/ uzupełnić go przez niezbędne zakupy. Adaptacja sal w przedszkolu znacząco odbiega od celów projektu, gdyż intencją ION było wyjście dzieci poza sale lekcyjne i nauka postaw proekologicznych w środowisku naturalnym, w którym żyją na co dzień. Niemniej jednak zasadność każdego poniesionego w projekcie wydatku będzie oceniona przez KOP.</p> <p>Należy również podkreślić, że w każdym przypadku przy realizacji projektów dofinansowanych ze środków UE, obowiązuje zakaz podwójnego finansowania. To po stronie wnioskodawcy będzie leżało udowodnienie, że jeżeli ewentualnie wskazane przez Panią koszty uznane zostaną za zasadne, nie występuje podwójne finansowanie.</p> <p>Jeżeli chodzi o często zadawane pytania to tabela z pytaniami od Wnioskodawców i odpowiedziami ION umieszczona jest pod przedmiotowym naborem na stronie www: https://funduszeuedolnoslaskie.pl/nabory/6112-nabor-konkurencyjny-nr-feds0801-iz00-09224-edukacja-ekologiczna#toc-pytania-i-odpowiedzi.</p>
23.	Doposażenie/wyposażenie	<p>Czy koszty zakupu szklarni i warsztaty dla dzieci z sadzenia warzyw mogą być kwalifikowalne? zakup szklarni jest niezbędny aby takie warsztaty przeprowadzić. Czy koszty zakupu skrzynek warzywnych i podobnych środków trwałych są możliwe?</p>	<p>Celem naboru dla Działania 8.1 Dostęp do edukacji jest w szczególności zaznajomienie dzieci z lokalną przyrodą (lasami, rzekami, polami, parkami), co przełoży się w przyszłości na działania niosące realną zmianę w ich najbliższym otoczeniu. Premiowane są działania w terenie połączone z pracą projektową, co nauczy dzieci jak należy działać, aby rozwiązać problem ekologiczny. Możliwe i racjonalne jest też tworzenie ogródków ekologicznych przy istniejącej infrastrukturze (np. przedszkolnej/ szkolnej) wraz z zakupem niezbędnego sprzętu. Wątpliwości budzi zakup szklarni, dlatego nie można jednoznacznie ustosunkować się do wskazanych przez Panią zakupów bez znajomości projektu. KOP na etapie oceny wniosku zweryfikują czy zakres działań wskazany przez Wnioskodawcę jest zgodny z celami wskazanymi w FEDS 2021-2027, weryfikacji podlega m.in. trafność doboru celu głównego projektu oraz opis, w jaki sposób projekt przyczyni się do osiągnięcia celu szczegółowego FEDS 2021-2027, w tym spójność celu z pozostałą treścią wniosku o dofinansowanie. Dodatkowo proszę pamiętać, że zakup i montaż szklarni jest wydatkiem inwestycyjnym, więc podlega finansowaniu w ramach cross-finansingu. Wartość wydatków w ramach cross-finansingu nie może stanowić więcej niż 10% całkowitej wartości projektu. Ponadto wydatek objęty zasadą cross-finansingu należy przestrzegać zasad określonych dla EFRR, w szczególności zasady zachowania trwałości inwestycji opisanej szczegółowo w „Wytocznych dotyczących kwalifikowalności wydatków na lata 2021-2027” oraz umowie o dofinansowanie projektu.</p>
24.	Wkład własny	<p>Czy wkład własny może być w formie niepieniężnej?</p>	<p>Tak. Zgodnie z zapisami Regulaminu wyboru projektów, to Państwo określają formę wniesienia wkładu własnego (pieniężny lub niepieniężny).</p>

25.	Wnioskodawca/ Beneficjent/ Partner	Czy wnioskodawcą może być publiczne przedszkole specjalne. W katalogu wnioskodawców znajdują się przedszkola, nie ma też w nim żadnych wyłączeń. W regulaminie w dalszej części jest jedynie zapis, że projektu nie mogą realizować szkoły specjalne, MOS-y, MOW-y, SOW-y, SOSW-y czy ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze.	20 maja 2024 r. zmieniono Regulamin wyboru projektów dla naboru nr FEDS.08.01-IZ.00-092/24, gdzie doprecyzowano, że zajęcia z edukacji ekologicznej mogą być kierowane do dzieci uczęszczających do przedszkoli specjalnych lub oddziałów specjalnych w ogólnodostępnych przedszkolach, szkół specjalnych lub oddziałów specjalnych w ogólnodostępnych szkołach, MOS, MOW, SOW, SOSW czy ośrodków rewalidacyjno-wychowawczych. Natomiast projekty złożone w odpowiedzi na powyższy nabór nie mogą być realizowane przez wyżej wymienione placówki (nie mogą być Wnioskodawcami, partnerami, realizatorami działań).
26.	Doposażenie/wyposażenie	W standardach wymieniono przykładowe działania do realizacji w środowisku lokalnym, są wśród nich wymienione np. sadzenie drzew, zakładanie mikroskwerów, wysp filtrujących wodę w małych zbiornikach wodnych. Czy tego typu działania lub podobne (np. założenie mikro zbiornika retencyjnego, sadzawki) będą traktowane jak cross-financing szczególnie w kontekście zapisu z wytycznych: „których wynik staje się częścią nieruchomości i które zostają trwale przyłączone do nieruchomości”? Np., czy należy uznać, że zasadzone drzewo/krzew, staje się częścią nieruchomości i zostaje trwale przyłączone do nieruchomości?	Podkreślić należy, że wskazane w Standardach przykładowe działania do realizacji w środowisku lokalnym stanowią jedynie przykłady, a zasadność realizacji wskazanego przez Wnioskodawcę działania oraz kwalifikowalność wydatków, w powiązaniu z celami projektu, zostanie oceniona przez KOP. Budzi wątpliwość budowa samego zbiornika retencyjnego czy sadzawki, ponieważ celem naboru dla Działania 8.1 Dostęp do edukacji jest w szczególności zaznajomienie dzieci z lokalną przyrodą (lasami, rzekami, polami, parkami), co przełoży się w przyszłości na działania niosące realną zmianę w ich najbliższym otoczeniu. Premiuwane są działania w terenie połączone z pracą projektową, co nauczy dzieci jak należy działać, aby rozwiązać problem ekologiczny. Wnioskodawca przystępując do projektu powinien legitymować się już potencjałem do jego realizacji, ewentualnie wzmocnić/ uzupełnić go przez niezbędne zakupy, a nie budować go poprzez inwestycje infrastrukturalne. Ponadto w przypadku wskazanych przez Panią wydatków trzeba podkreślić, że Cross-financing w projektach EFS+ dotyczy wyłącznie trzech grup wydatków: a) zakupu gruntu i nieruchomości, b) zakupu infrastruktury - rozumianej jako budowa nowej infrastruktury oraz wykonywanie wszelkich prac w ramach istniejącej infrastruktury, których wynik staje się częścią nieruchomości i które zostają trwale przyłączone do nieruchomości, w szczególności adaptacja oraz prace remontowe związane z dostosowaniem nieruchomości lub pomieszczeń do nowej funkcji (np. wykonanie podjazdu do budynku, zainstalowanie windy w budynku, renowacja budynku lub pomieszczeń, prace adaptacyjne w budynku lub pomieszczeniach. Do limitu cross-financingu nie jest wliczany koszt wynajmu, dzierżawy, czy leasingu infrastruktury. Takie wydatki mogą być kwalifikowalne w ramach EFS+, czyli poza cross-financingiem; c) zakupu mebli, sprzętu i pojazdów. O ile budowa zbiornika retencyjnego czy sadzawki (jeżeli są trwale przytwierdzone do podłoża) należy traktować jako cross-financing, to już zakup sadzonek drzew czy krzewów nie wpisuje się ww. definicje.
27.	Koszty pośrednie	Czy w projekcie na kwotę 861 000,00 zł koszty pośrednie rozliczne są ryczałtowo?	Zgodnie z Regulaminem wyboru projektów dla naboru nr FEDS.08.01-IZ.00-092/24 koszty pośrednie projektu rozliczane są wyłącznie z wykorzystaniem stawki ryczałtowej, tj. stanowią 25% kosztów bezpośrednich. Wyliczając koszty pośrednie należy pamiętać o nieprzekroczeniu dopuszczalnej maksymalnej wartości projektu, tj. 861 860 PLN (200 000 EUR).

28.	Kryteria	Czy organizacja składająca wniosek może być partnerem w drugim projekcie na edukację ekologiczną ?	Tak, zgodnie z kryterium nr 1 formalnym specyficznym badane będzie czy Wnioskodawca/Beneficjent, Lider lub Partner występuje w maksymalnie dwóch projektach złożonych w danym naborze.
29.	Wkład własny	Czy wynajęcie sal przez szkołę na zajęcia z zakresu edukacji ekologicznej dla uczniów może być wkładem finansowym w projekt ?	Wniesienie wkładu własnego w postaci wynajęcia sal na zajęcia dydaktyczne stanowi wkład własny niepieniężny. Należy także pamiętać o tym, że wniesienie wkładu własnego i jego kwalifikowalność zależy od tego w jakim budynku usytuowane są te sale. Mamy tu do czynienia z trzema przypadkami: 1. Wkład własny w postaci wynajęcia sal lekcyjnych na działania projektowe w budynku, gdzie wcześniej dokonano prac termomodernizacyjnych finansowanych z UE – dopuszczamy taki wkład. 2. Wkład własny w postaci wynajęcia sal lekcyjnych na działania projektowe, gdzie wcześniej wyposażono te sale w sprzęty/meble ze środków UE – nie dopuszczamy takiej możliwości. Natomiast w takiej sytuacji jako wkład własny Beneficjent może wykazać koszty dotyczące użytkowanie pomieszczeń, np. energia elektryczna, ciepła, Internet. 3. Wkład własny w postaci kosztu sal lekcyjnych na działania projektowe w budynku, który w całości został wybudowany/przebudowany ze środków UE – nie dopuszczamy takiej możliwości. Natomiast w takiej sytuacji jako wkład własny Beneficjent może wykazać koszty dotyczące użytkowanie pomieszczeń, np. energia elektryczna, ciepła, Internet.
30.	Zatrudnienie nauczycieli/nauczycielek	Czy nauczyciel może być zatrudniony w formie wolontariatu w ramach projektu poza godzinami pracy etatowej w szkole ? Np. jako wolontariusz będzie realizować działania z zakresu edukacji terenowej poza godzinami pracy szkoły.	Regulamin naboru nie określa formy zatrudniania osób realizujących zadania w projekcie. Zatrudnienie nauczycieli do projektu opiera się na regulacjach z zakresu prawa oświatowego.
31.	Wnioskodawca/Beneficjent/ Partner	Czy kryterium "Czy Wnioskodawca/Beneficjent, Lider lub Partner występuje w maksymalnie dwóch projektach złożonych w danym naborze?" dotyczy wszystkich podmiotów, które mogą wziąć udział w naborze, czy jedynie organów prowadzących? Czy uczelnia może wystąpić jako wnioskodawca/beneficjent, partner lub lider w większej ilości projektów aniżeli w dwóch?	Zgodnie z kryterium formalnym nr 5 pn. „Kryterium kwalifikowalności Wnioskodawcy/Beneficjenta i Partnera” i kryterium formalnym specyficznym nr 1 pn. „Kryterium liczby wniosków o dofinansowanie projektu” uczelnia może występować jako Wnioskodawca lub Partner w maksymalnie dwóch projektach. Oznacza to, że w przypadku wystąpienia uczelni jako Wnioskodawcy lub Partnera w trzech lub więcej złożonych wnioskach w odpowiedzi na nabór, wszystkie wnioski zostaną odrzucone.
32.	Zatrudnienie nauczycieli/nauczycielek	Czy w naborze kwalifikowalne są koszty wynagrodzenia pracowników prowadzących zajęcia edukacyjne?	Tak. Proszę pamiętać, że w sytuacji chęci zatrudnienia do projektu nauczycieli obowiązują zasady ich zatrudniania określone w przepisach oświatowych. Pomocny może okazać się materiał, który został opracowany przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej we współpracy z Ministerstwem Edukacji Narodowej wydany w styczniu 2024 r. pn. „Wyjaśnienia na temat zatrudniania nauczycieli i nauczycielek w projektach edukacyjnych finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego Plus”.

33.	Cross-financing	<p>Na czym polega cross-financing? Czy występuje on w sytuacji, gdy Wnioskodawca planuje zakupić środki trwałe o wartości powyżej 10 000 zł? Rozumiem, że zakup próbek, materiałów, odczynników, laptopów o wartości niższej niż 10 000 zł nie kwalifikuje się jako cross-financing?</p>	<p>Zgodnie z zapisami Regulaminu cross-financing w projektach EFS+ dotyczy wyłącznie trzech grup wydatków: A. zakupu gruntu i nieruchomości, B. zakupu infrastruktury - rozumianej jako budowa nowej infrastruktury oraz wykonywanie wszelkich prac w ramach istniejącej infrastruktury, których wynik staje się częścią nieruchomości i które zostają trwale przyłączone do nieruchomości, w szczególności adaptacja oraz prace remontowe związane z dostosowaniem nieruchomości lub pomieszczeń do nowej funkcji (np. wykonanie podjazdu do budynku, zainstalowanie windy w budynku, renowacja budynku lub pomieszczeń, prace adaptacyjne w budynku lub pomieszczeniach. Do limitu cross-financingu nie jest wliczany koszt wynajmu, dzierżawy, czy leasingu infrastruktury. Takie wydatki mogą być kwalifikowalne w ramach EFS+, czyli poza cross-financingiem, C. zakupu mebli, sprzętu i pojazdów.</p> <p>W większości przypadków zakup mebli, sprzętu i pojazdów to wydatki poza cross-financingiem. Jeżeli będziecie chcieli Państwo traktować zakup mebli, sprzętu i pojazdów jako cross-financing, to żaden z trzech poniższych warunków takich zakupów nie może być spełniony:</p> <ul style="list-style-type: none"> zakupy zostaną zamortyzowane w całości w okresie realizacji projektu oraz zostaną spełnione warunki dla amortyzacji określone w podrozdziale 3.7 „Wytycznych dotyczących kwalifikowalności wydatków na lata 2021-2027”. Musicie Państwo wykazać, że dany zakup dotyczy kwoty, dla której dokonywana jest jednorazowa amortyzacja (obecnie zgodnie z przepisami jednorazowa amortyzacja środków trwałych dotyczy zakupu środków, których wartość początkowa jest równa lub niższa niż 10 000 PLN) lub, dla której zakup zostanie zamortyzowany w okresie realizacji projektu. Możecie Państwo dokonać jednorazowego odpisu amortyzacyjnego lub rozłożyć odpisy amortyzacyjne zgodnie ze stawkami amortyzacyjnymi określonymi w przepisach krajowych (o ile zakupy w całości zostaną zamortyzowane do daty zakończenia projektu). Najczęściej występującym przykładem środka trwałego, który jest amortyzowany w okresie realizacji projektu jest sprzęt komputerowy, lub zostanie przez Państwa udowodnione, że zakup będzie najbardziej opłacalną opcją, tj. wymaga mniejszych nakładów finansowych niż inne opcje, np. najem lub leasing, ale jednocześnie jest odpowiedni do osiągnięcia celu Państwa projektu. W takim przypadku powinniście Państwo ocenić trwałość i możliwość dalszego korzystania z danego przedmiotu po zakończeniu projektu. Przy porównywaniu kosztów finansowych związanych z różnymi opcjami, ocena powinna opierać się na przedmiotach o podobnych cechach. Uzasadnienie zakupu jako najbardziej opłacalnej opcji powinno wynikać z zatwierdzonego wniosku, lub zakupy są konieczne dla osiągnięcia celów projektu (np. doposażenie pracowni naukowych).
-----	-----------------	--	--

			<p>Uzasadnienie konieczności tych zakupów powinno wynikać z zatwierdzonego wniosku (za niezasadny uznamy zakup sprzętu dokonanego w celu wspomagania procesu wdrażania projektu, np. zakup komputerów na potrzeby szkolenia osób bezrobotnych).</p> <p>Podsumowując, jeżeli zakupy spełniają którykolwiek z wyżej wymienionych warunków, to zakup mebli, sprzętu i pojazdów może być kwalifikowalny w ramach EFS+ i nie wlicza się do limitu cross-finansingu. Natomiast zakup mebli, sprzętu i pojazdów niespełniający żadnego z ww. warunków stanowi cross-financing. W związku z powyższym przy planowaniu wydatków w tym zakresie prosimy o dokładne uzasadnienie wydatku uwzględniając wskazane warunki.</p> <p>Dodatkowo przypominam, że w projekcie można finansować wydatki w ramach cross-finansingu, a wartość tych wydatków nie może stanowić więcej niż 10% całkowitej wartości projektu.</p> <p>Co do zasady istnieje możliwość sfinansowania próbek, materiałów, odczynników, laptopów, jeżeli zostanie wykazany we wniosku ich bezpośredni związek z projektem (powiązanie z zakresem merytorycznym projektu) oraz logiczne uzupełnienie działań (głównych zadań). Zasadność ponoszenia wydatku, o którym mowa w pytaniu, będzie oceniona przez KOP.</p>
34.	Kategoria interwencji	<p>W konkursie FEDS.08.01-IZ.00-092/24 – edukacja ekologiczna, jako zakres interwencji możliwy jest do wyboru kod:</p> <p>148. Wsparcie na rzecz wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem (z wyłączeniem infrastruktury)</p> <p>149. Wsparcie na rzecz szkolnictwa podstawowego i średniego (z wyłączeniem infrastruktury)</p> <p>Jeżeli uczestnikami planowanych przez Łukasiewicz – PORT działań edukacyjnych z zakresu edukacji ekologicznej będą zarówno podopieczni przedszkoli, jak i uczniowie szkół podstawowych oraz średnich to który zakres interwencji powinniśmy wybrać? Czy ten, który stanowi większy koszt w projekcie?</p>	<p>Zgodnie z Regulaminem wyboru projektów, Wnioskodawca wybiera kategorię interwencji, której wydatki zaplanowane w budżecie projektu stanowią wydatki dominujące.</p>
35.	Wniosek o dofinansowanie projektu	<p>Czy do umotywowania kosztów w projekcie w opisie uzasadnienia wydatku powinniśmy wskazać, np. linki ze stron internetowych z kwotami?</p>	<p>Koszty bezpośrednio w projekcie zgodnie z Regulaminem wyboru projektów rozliczane są za pomocą kwot ryczałtowych. Zgodnie z zapisami „Instrukcji wypełniania wniosku o dofinansowanie projektu w systemie SOWA EFS w ramach programu Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027 (dla naborów ogłaszanych przez IZ FEDS)”, s. 52 w przypadku kwot ryczałtowych należy uzasadnić wysokość każdego wydatku z osobna, który będzie rozliczany kwotą ryczałtową. Uzasadnienie powinno dotyczyć nie tylko zasadności niezbędności poniesienia danego wydatku, ale również sposobu ustalenia jego wartości (należy wyraźnie wskazać, z czego wynika ostateczna wartość kwoty ryczałtowej i na jakiej podstawie została potwierdzona jej racjonalność i efektywność). W związku z tym jednym ze sposobów ustalenia wartości wydatków mogą być linki ze stron internetowych z kwotami.</p>

36.	Wnioskodawca/ Beneficjent/ Partner	Zwracam się z prośbą o informację, czy Związek Międzygminny (w rozumieniu Ustawy o samorządzie gminnym) może być wnioskodawcą w ramach naboru wniosków o dofinansowanie projektów ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus w ramach Priorytetu 8 Fundusze Europejskie dla edukacji na Dolnym Śląsku, Działania 8.1 Dostęp do edukacji. W tym konkretnym przypadku chodzi o nabór nr FEDS.08.01-IZ.00-092/24 – edukacja ekologiczna	Związek międzygminny może brać udział w naborze nr FEDS.08.01-IZ.00-092/24. Przy składaniu wniosku o dofinansowanie projektu należy, w przypadku stowarzyszeń i związków JST, wybrać kategorię ogólną "Administracja publiczna", a następnie szczegółową "Jednostki Samorządu Terytorialnego".
37.	Kryteria	W związku z planowanym ubieganiem się o dotację w ramach naboru nr FEDS.08.01-IZ.00-092/24 – edukacja ekologiczna, uprzejmie proszę o wyjaśnienie wątpliwości związanych z „Kryterium liczby wniosków o dofinansowanie projektu”. Stowarzyszenie Aglomeracja Wroclawska rozważa ubieganie się o dofinansowanie samodzielnie, byłby to projekt bez partnerów. Odbiorcami projektu będą jednak szkoły (uczniowie/nauczyciele), będące placówkami oświatowymi gmin będących członkami stowarzyszenia (art. 84 ustawy o samorządzie gminnym). Gminy te mają również możliwość ubiegania się o dofinansowanie – pytanie dotyczy więc sytuacji, w której: 1/ dana gmina złożyła projekt samodzielnie, 2/ ta sama gmina jest partnerem w kolejnym projekcie, 3/ szkoła na terenie tej gminy (i prowadzona przez gminę) jest objęta projektem planowanym do realizacji przez Stowarzyszenie Aglomeracja Wroclawska. Czy w takim wypadku dojdzie do spełnienia „Kryterium liczby wniosków” dla wszystkich trzech projektów?	Zgodnie z kryterium formalnym specyficznym nr 1 pn. „Kryterium liczby wniosków o dofinansowanie projektów” Wnioskodawca lub Partner nie może wystąpić w przedmiotowym naborze w więcej niż dwóch projektach złożonych w odpowiedzi na nabór. W sytuacji opisanej w pytaniu gmina jako Wnioskodawca i Partner występuje dwa razy. W związku z tym ww. kryterium zostanie spełnione.
38.	Kryteria	Czy punkty zostaną przyznane w ramach kryterium numer 2 „Kryterium realizacji projektów na obszarach wiejskich i/lub małych miast i przedmieść”, jeżeli powyżej 60% uczestników projektu mieszka na obszarze wiejskim i/lub małym mieście i przedmieściu wg klasyfikacji DEGURBA, choć projekt realizowany będzie we Wrocławiu? Czy pod uwagę jest brana grupa docelowa (uczestnicy zajęć) czy faktyczna lokalizacja projektu? Wydaje mi się, że to kryterium mówi o uczestnikach, a z kolei kryterium 6 o faktycznym miejscu.	Kryterium premiujące nr 2, dotyczy realizacji projektu na obszarach wiejskich i/lub małych miast i przedmieść wg klasyfikacji DEGURBA. Kryterium to będzie weryfikowane na podstawie oświadczenia Wnioskodawcy we wniosku, czyli dotyczy uczestników. Natomiast Kryterium premiujące nr 6 weryfikowane jest na podstawie faktycznego miejsca realizacji projektu.
39.	Kryteria	A co w przypadku, gdy zajęcia będą prowadzone przez Łukasiewicz – PORT również na terenie innych powiatów, a nie w naszej siedzibie i będą one wykazane w polu wniosku „Miejsce realizacji projektu”. To wtedy będą to działania realizowane bezpośrednio w środowisku lokalnym?	W kontekście udzielonej Pani wcześniej odpowiedzi dot. Kryterium nr 6 „W opisanym w pytaniu przypadku premia punktowa za spełnienie kryterium premiującego nr 6 pn. Kryterium realizacji projektu w środowisku lokalnym nie przysługuje. Zgodnie z definicją kryterium: Kryterium ma na celu skupienie aktywnych działań na terenie, w którym uczestnicy projektu funkcjonują na co dzień, zachęcenie ich do podejmowania praktycznych działań na rzecz ochrony przyrody w najbliższym środowisku oraz poznanie przez nich lokalnego ekosystemu.” Jeżeli więc działania w ramach projektu będą realizowane na obszarze powiatów, w których uczestnicy projektu funkcjonują na co dzień i powiaty te zostaną wskazane we wniosku w punkcie: Informacje o projekcie-Obszar realizacji projektu, wówczas zostaną przyznane punkty za realizację projektu w środowisku lokalnym.

40.	Forma wsparcia	Czy w ramach naboru FEDS.08.01 Edukacja ekologiczna możliwe jest kwalifikowanie organizacji konkursu ekologicznego i nagród dla dzieci – np. książki, rower? Jeśli tak – czy jest ograniczenie co do maksymalnej wartości nagrody?	W ocenie ION organizacja konkursu ekologicznego może być wydatkiem kwalifikowalnym. Nie ma wskazanych limitów, poza racjonalnym podejściem. Zasadność organizacji konkursu oraz wysokość nagrody, w powiązaniu z celami projektu, zostanie oceniona przez KOP. Propozycje nagród powinny bazować na dotychczasowych doświadczeniach Wnioskodawców.
41.	Wkład własny	Czy istnieje możliwość wniesienia wkładu własnego niepieniężnego w formie udostępnienia sal dydaktycznych na czas realizacji zajęć dodatkowych w ramach projektu, jeśli znajdują się one w budynku po wcześniejszej termomodernizacji ze środków UE?	Wniesienie wkładu własnego w postaci wynajęcia sal lekcyjnych na potrzeby realizacji zajęć w budynku, w którym wcześniej dokonano termomodernizacji z innego PO, nie będzie stanowiło podwójnego finansowania.
42.	Forma wsparcia	W przypadku aktywności związanych z np. sadzeniem drzew, tworzeniem mikroskwerów, umieszczaniem budek dla jeży, owadów to, czy muszą one odbywać się w otoczeniu przedszkola/szkoły, czy mogą być realizowane przez uczniów poza terenem przedszkola/szkoły np. w parku na terenie gminy, w lokalnym środowisku.	W ocenie ION istnieje możliwość realizacji wskazanych w pytaniu inicjatyw na terenie gminy – w środowisku lokalnym. Kwalifikowalność ww. wydatków, w powiązaniu z celami projektu będzie oceniana przez KOP.
43.	Forma wsparcia	Czy w ramach projektu do zajęć poruszających tematykę recyklingu można zakupić kosze do segregacji odpadów, które będą umieszczone na terenie przedszkola/szkoły?	W ocenie ION istnieje możliwość sfinansowania zakupu koszy do segregacji odpadów, jeżeli zostanie wykazany bezpośredni związek wydatku z celami projektu. Kwalifikowalność takiego wydatku zostanie oceniona przez KOP.
44.	Wkład własny	Czy wkładem własnym mogą być świadczenia pieniężne dla rodzin zastępczych na pokrycie kosztów utrzymania dzieci w rodzinie zastępczej? Dzieci byłyby uczestnikami projektu.	Zgodnie z zapisami Regulaminu naboru, to Państwo określają formę wniesienia wkładu własnego (pieniężny lub niepieniężny). Źródłem finansowania wkładu własnego mogą być zarówno środki publiczne, jak i prywatne. O zakwalifikowaniu wkładu własnego do środków publicznych lub prywatnych decyduje źródło pochodzenia środków. Natomiast w naborze nr FEDS.08.01-IZ.00-092/24 nie ma możliwości zakwalifikowania świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej w ramach projektu jako wkładu własnego, ponieważ wydatek ten nie jest związany z projektem i jego celami.

45.	Forma wsparcia	Czy w ramach projektu można zorganizować warsztaty ekologiczne dla dzieci z rodzin zastępczych oraz przebywających w placówce opiekuńczo-wychowawczej wraz z ich opiekunami, konkurs plastyczny, ekofestyn, warsztaty ekologiczne dla dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym, zakup ekoławki, słupów, tablic informacyjnych, interaktywnych ?	Głównym celem projektu jest wzrost wiedzy/umiejętności/kompetencji uczestników z zakresu edukacji ekologicznej. Poprzez aktywne działania lub pracę projektową przekazywane informacje są najlepiej przyswajane i zapamiętywane, do takich należą m.in. warsztaty ekologiczne. W projektach, w ramach ww. naboru, jest możliwość zakupu wyposażenia niezbędnego do przeprowadzenia zajęć i/lub warsztatów ekologicznych. Należy pamiętać, że sprzęt i/lub stanowić powinien niezbędne wyposażenie do realizacji projektu. Wyposażenie nie powinno stanowić celu projektu, w naborze nie dopuszczono takiego typu wsparcia. Celem projektów składanych w tym naborze powinien być wzrost wiedzy/ kompetencji uczestników (czyli inwestycja powinna być skierowana do osoby). Wnioskodawca przystępując do projektu powinien legitymować się już potencjałem do jego realizacji, ewentualnie wzmocnić/ uzupełnić go przez niezbędne zakupy (np. zużywalne w ramach zajęć dla dzieci próbki, odczynniki, materiały dydaktyczne), a nie budować go poprzez inwestycje infrastrukturalne oraz doposażenia sprzętowe. ION nie określiła limitów procentowych przeznaczonych na zakupy wyposażenia czy inwestycje, z wyjątkiem limitu na wydatki objęte cross-financingiem, który nie może stanowić więcej niż 10% całkowitej wartości projektu. Należy pamiętać, że każdy, zaplanowany w projekcie wydatek powinien być niezbędny i racjonalny, a jego kwalifikowalność, w powiązaniu z celami projektu, zostanie oceniona przez Komisję Oceny Projektów.
46.	Wkład własny	Czy za udział w warsztacie edukacyjnym może być pobrana opłata – bilet wstępu od każdego ucznia?	W ocenie ION opłaty pobierane od uczestników projektu w postaci biletów za udział w warsztatach edukacyjnych mogą stanowić wkładu własnego w projekcie jedynie w przypadku, gdy wydatek ten będzie powiązany z celem i zadaniami projektu. W ramach projektu kwalifikowalne będą wydatki związane z organizacją tych warsztatów (np. koszty eksploatacji pomieszczeń, odczynniki, wynagrodzenie prowadzących, niezbędne wyposażenie pracowni, etc.). Informacja o tak wniesionym wkładzie własnym powinna być zawarta we wniosku o dofinansowanie projektu. Proszę pamiętać, że możliwość wykorzystania opłat jako wkład własny do projektu, nie może ograniczać udziału w projekcie grupom docelowym wspieranym w ramach projektu. Należy jednak podkreślić, że nasza opinia opiera się jedynie dość ogólnym pytaniu. Żeby ocenić kwalifikowalność wkładu niezbędna jest pełna informacja o celu projektu i działaniach, które prowadzą do jego osiągnięcia. Szczegółowe opisy zawarte we wniosku o dofinansowanie pozwolą również ocenić czy w przypadku kwalifikowania przez Państwa wydatku w postaci biletów wstępu nie wystąpi przychód w projekcie.

47.	Wkład własny	Czy możliwe jest wniesienie do projektu wkładu własnego w postaci niepieniężnej? Czy możliwe jest wniesienie wkładu własnego w formie sprzętu? Jak potwierdzić jego wycenę? Czy ma to być operat szacunkowy? Ponadto – czy sprzęt ten mógł być uprzednio dofinansowany ze środków krajowych, ministerialnych?	Wkład niepieniężny polega na wniesieniu do projektu, czyli wykorzystaniu na rzecz projektu, składników majątku beneficjenta. Wniesienie wkładu własnego w formie sprzętu jest dopuszczalne, o ile Wnioskodawca przedstawi metodologię wyliczenia wysokości wkładu własnego. Na etapie realizacji projektu Wnioskodawca musi potwierdzić wartość wkładu niepieniężnego dokumentami o wartości dowodowej równoważnej fakturom lub innymi dokumentami. Operatem szacunkowym może być potwierdzana wartość nieruchomości, a nie sprzętu. Szczegółowe informacje nt. kwalifikowalności wkładu własnego niepieniężnego określa Podrozdział 3.3. „Wytucznych dotyczących kwalifikowalności wydatków na lata 2021-2027”. W przypadku wykorzystania środków trwałych na rzecz projektu ich wartość określona jest proporcjonalnie do zakresu ich wykorzystania w projekcie, wartość przypisana wkładowi niepieniężnemu nie może przekraczać stawek rynkowych. Zgodnie z "Wytuczynymi dotyczącymi kwalifikowalności wydatków na lata 2021-2027" wkład własny niepieniężny jest kwalifikowalny, o ile nie był uprzednio współfinansowany ze środków UE.
48.	Budżet projektu	Czy oferty, które posłużą do opracowania budżetu projektu można zawyżyć o 10% i wskazać metodologię w uzasadnieniu wydatku, aby być przygotowanym na wzrost cen w przyszłym roku w wyniku inflacji?	Wartość ofert powinna być ustalona na podstawie analizy rynku. Podstawą ustalenia wartości mogą być również aktualne powszechnie stosowane katalogi, cenniki i taryfikatory, a także ceny w realizowanych lub zrealizowanych umowach. ION dopuszcza możliwość uwzględnienia inflacji przy wykazywaniu wydatków w projekcie, o ile są one uzasadnione, udokumentowane, poparte np. prognozami Ministerstwa Finansów, natomiast fakt ten musi być opisany w uzasadnieniu wydatku i będzie on podlegał ocenie KOP.
49.	Partnerstwo	Czy konieczne jest załączenie umowy partnerskiej z partnerem czy może być to list intencyjny?	Zgodnie z Regulaminem wyboru projektów, w przypadku projektów partnerskich, na etapie złożenia wniosku w systemie SOWA EFS, w zależności od podmiotu inicjującego partnerstwo i rodzaju wybranego partnera, należy dołączyć jedynie właściwe oświadczenie (Załącznik nr 4-7 do Regulaminu wyboru projektów), podpisane kwalifikowanym podpisem elektronicznym lub profilem zaufanym. W przypadku, gdy osoba/y podpisująca/e załączniki do wniosku działa/-ją na podstawie pełnomocnictwa lub upoważnienia – w systemie należy złożyć pełnomocnictwo/upoważnienie do reprezentowania partnerów podpisane kwalifikowanym podpisem elektronicznym lub profilem zaufanym lub skan dokumentu podpisanego odręcznie w wersji papierowej. Pozostałe dokumenty dotyczące wyboru partnera/-ów, w tym dokument potwierdzający wybór partnera/-ów przed złożeniem wniosku, nie są dołączane do wniosku w momencie jego składania, ale będą wymagane przed podpisaniem umowy o dofinansowanie projektu. Ich zakres (zależnie od rodzaju partnera), jest wskazany w rozdz. 21 Regulaminu wyboru projektów. Należy pamiętać, że mimo iż dokumenty te nie są wymagane na etapie składania i oceny wniosku, jednak muszą potwierdzać zainicjowanie partnerstwa przed datą złożenia wniosku o dofinansowanie.
50.	Forma wsparcia	Zajęcia merytoryczne rozumieją Państwo jako prowadzenie zajęć z zakresu edukacji ekologicznej?	Tak.

51.	Forma wsparcia	<p>Jesteśmy organem prowadzącym szkołę podstawową w mieście przygranicznym. W ramach projektu planujemy zorganizować zajęcia oraz wycieczki dla naszych uczniów.</p> <p>Czy możliwe/y jest</p> <ul style="list-style-type: none"> - zorganizowanie wycieczek ekologicznych/zajęć warsztatowych na terenie Niemiec i Czech lub poza Dolny Śląsk; 	<p>Projekty w zakresie edukacji ekologicznej powinny zapoznawać uczestników z lokalnymi ekosystemami, natomiast ION dopuszcza możliwość organizacji zajęć czy wycieczek poza granicami województwa lub RP. Wnioskodawca musi udowodnić wartość dodaną organizacji takiego wyjazdu poza granicami kraju lub województwa. Odpowiednie uzasadnienie w tym zakresie musi być zawarte we wniosku o dofinansowanie projektu i będzie podlegało ocenie przez KOP.</p>
52.	Forma wsparcia	<p>Czy możliwe/y jest zorganizowanie 5 dniowego obozu "zielonego" dla uczniów, podczas którego każdego dnia będą odbywały się warsztaty ekologiczne połączone z zajęciami w terenie (wyjazd w Karkonosze, wędrowniki piesze i spacer, czy możemy sfinansować nocleg, wyżywienie, transport oraz wynagrodzenie osoby prowadzącej warsztaty w ramach projektu),</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjazd do Sudeckiej Zagrody Edukacyjnej oddalonej o 120 km od naszej miejscowości (wycieczka do zagrody połączona z warsztatami ekologicznymi i zwiedzaniem, czy możemy sfinansować transport, bilety wstępu dla uczestników oraz wynagrodzenie nauczycieli sprawujących opiekę podczas wyjazdu), - dwudniowa wycieczka połączona z warsztatami dot. nietoperzy i ich wpływu na ekosystem, podczas wycieczki planowana jest obserwacja nietoperzy nocą (czy możemy sfinansować nocleg, wyżywienie, transport oraz wynagrodzenie osoby prowadzącej warsztaty w ramach projektu)? 	<p>Opisane formy wsparcia mogą być realizowane w projektach składanych w niniejszym naborze. Zaplanowane przez Wnioskodawcę działania powinny się wpisywać w typ operacji określony w dokumentacji naborowej, tj. typ 8.1 E Działania z zakresu edukacji ekologicznej. W zał. nr 1 do Regulaminu wyboru projektów na str. 4-5 podano przykłady działań/aktywności do realizacji w środowisku lokalnym. Jest to przykładowy otwarty katalog. Należy pamiętać, że celem podejmowanych przez Wnioskodawcę działań ma być wzrost wiedzy, umiejętności, kompetencji uczestników z zakresu edukacji ekologicznej. Zasadność realizacji wskazanych przez Państwo działań oraz kwalifikowalność wydatków, w powiązaniu z celami projektu, zostanie oceniona przez KOP. W przypadku obozów czy innych form wyjazdowych należy pamiętać o zgodności z prawem w zakresie zatrudniania osób prowadzących zajęcia/sprawujących opiekę nad dziećmi, uczniami, w tym nauczycieli.</p>
53.	Forma wsparcia	<p>Czy możliwe/y jest wyjazd na warsztaty połączone z pracą projektową na terenie Parku Mużakowskiego w Łęknicy/ Bad Muskau</p>	<p>Rekomendujemy, aby działania podejmowane w ramach projektu były realizowane na terenie województwa dolnośląskiego. Program ma zasięg regionalny i biorąc pod uwagę stopień rozwoju Dolnego Śląska (wysoki dostęp do usług, miejsc edukacyjnych, różnorodność geograficzna) zadania projektowe powinny odbywać się na jego obszarze. Jeżeli Wnioskodawca uzna, że wyjazd uczestników do Parku Mużakowskiego jest kluczowy dla podwyższenia kompetencji ekologicznych uczestników, wówczas musi udowodnić wartość dodaną odbycia wycieczki poza granice kraju i województwa. Odpowiednie uzasadnienie w tym zakresie musi być zawarte we wniosku o dofinansowanie projektu i będzie podlegało ocenie przez KOP.</p>
54.	Forma wsparcia	<p>W ramach koła przyrodniczego uczniowie naszej szkoły założyli ogródek sensoryczny, w którym prowadzą eko ogród, są w nim posiane m.in. warzywa i rośliny. Uczniowie dbają o ogródek i podlewają go samodzielnie pod okiem prowadzącego zajęcia (noszą wodę w konewkach z budynku szkoły).</p> <p>Czy możliwy jest zakup i doprowadzenie zbiorników na wody opadowe w miejsce obok ogródka, dzięki czemu dzieci nie będą dzwigały konewek z wodą ze szkoły. Koło przyrodnicze i zajęcia będą kontynuowane w ramach projektu. Zajęcia będą odbywały się m.in. w ogrodzie.</p>	<p>Należy pamiętać, że głównym celem środków z EFS+ nie jest inwestycja w infrastrukturę, tylko w ludzi. Wnioskodawca przystępując do projektu powinien legitymować się już potencjałem do jego realizacji, ewentualnie wzmocnić/ uzupełnić go przez niezbędne zakupy.</p> <p>Natomiast jeżeli w eko ogródku będą odbywały się zajęcia z edukacji ekologicznej i będzie on stanowił główną bazę do eko rozwoju i do nauki postaw proekologicznych w środowisku naturalnym, ION może uznać wydatek na zakup i doprowadzenie zbiorników na wody opadowe - oczywiście jeżeli zostanie wykazany we wniosku ich bezpośredni związek z projektem (powiązanie z zakresem merytorycznym projektu) oraz logiczne uzupełnienie działań (głównych zadań). Zasadność każdego poniesionego w projekcie wydatku, będzie oceniona przez KOP.</p>

55.	Wniosek o dofinansowanie projektu	Jeżeli planujemy wycieczkę poza nasz powiat, to w sekcji dotyczącej REGIONU należy "dodać" kolejny obszar i wpisać odpowiedni powiat?	Zgodnie z „Instrukcją wypełniania wniosku o dofinansowanie projektu w systemie SOWA EFS w ramach programu Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027 (dla naborów ogłaszanych przez IZ FEDS)” w sekcji Miejsce realizacji projektu należy zdefiniować, na jakich obszarach będzie realizowany projekt. W przypadku realizacji projektu na obszarze obejmującym więcej niż jeden powiat lub gminę, należy je wszystkie wymienić – za pomocą przycisku „+Dodaj obszar”.
56.	Wkład własny	Czy wkład własny w ramach projektu FEDS.08.01-IZ.00-092/24 – edukacja ekologiczna może być pokryty z kosztów bezpośrednich? Tj. z wynagrodzeń merytorycznych pracowników zaangażowanych w projekt, a zatem prowadzących działania edukacyjne?	Wynagrodzenie pracowników realizujących zadania merytoryczne w projekcie może być wkładem własnym w ramach projektu, o ile nie jest to wynagrodzenie lub jego część finansowana ze środków projektu. Będzie to wkład własny pieniężny. Wkładem własnym będzie wyłącznie ta część wynagrodzenia, która odpowiada okresowi trwania danej formy wsparcia. Sposób wykazywania wkładu własnego w projekcie określa szczegółowo Instrukcja wypełniania wniosku o dofinansowanie projektu w systemie SOWA w ramach FEDS 2021-2027 (dla naborów ogłaszanych przez IZ FEDS) oraz Wytyczne dotyczące kwalifikowalności wydatków na lata 2021-2027.
57.	Partnerstwo	W odniesieniu do partnerstwa w ramach działania FEDS.08.01 – Edukacja ekologiczna, bardzo proszę o informację, czy wystarczające będzie przedłożenie listu intencyjnego? Czy może jednak obligatoryjne będzie zawarcie i przedłożenie umowy partnerskiej?	Zgodnie z Regulaminem wyboru projektów, w przypadku projektów partnerskich, na etapie złożenia wniosku w systemie SOWA EFS, w zależności od podmiotu inicjującego partnerstwo i rodzaju wybranego partnera, należy dołączyć jedynie właściwe oświadczenie (Załącznik nr 4-7 do Regulaminu wyboru projektów), podpisane kwalifikowanym podpisem elektronicznym lub profilem zaufanym. W przypadku, gdy osoba/y podpisująca/e załączniki do wniosku działa/-ją na podstawie pełnomocnictwa lub upoważnienia – w systemie należy złożyć pełnomocnictwo/upoważnienie do reprezentowania partnerów podpisane kwalifikowanym podpisem elektronicznym lub profilem zaufanym lub skan dokumentu podpisanego odręcznie w wersji papierowej. Pozostałe dokumenty dotyczące wyboru partnera/-ów, w tym dokument potwierdzający wybór partnera/-ów przed złożeniem wniosku, nie są dołączane do wniosku w momencie jego składania, ale będą wymagane przed podpisaniem umowy o dofinansowanie projektu. Ich zakres (zależnie od rodzaju partnera), jest wskazany w rozdz. 21 Regulaminu wyboru projektów. Należy pamiętać, że mimo iż dokumenty te nie są wymagane na etapie składania i oceny wniosku, jednak muszą potwierdzać zainicjowanie partnerstwa przed datą złożenia wniosku o dofinansowanie.
58.	Wskaźniki	Kiedy we wniosku o dofinansowanie należy zaznaczyć opcję „Tak” przy pytaniu: Czy w projekcie wsparciem zostaną objęci uczestnicy?	Na pytanie odpowiadamy twierdzącą w sytuacji, w której dany wskaźnik liczy osoby objęte wsparciem, czyli uczestników projektu.
59.	Forma wsparcia	W ramach kryterium premiującego nr 6 – KRYTERIUM REALIZACJI PROJEKTU W ŚRODOWISKU LOKALNYM zaznaczyliście Państwo, że co najmniej jedna forma wsparcia przewiduje zajęcia terenowe lub wizyty w podmiotach działających w sektorze gospodarki środowiskowej lub organizacjach działających na rzecz ochrony środowiska w projekcie, w środowisku lokalnym, gdzie środowisko lokalne rozumiane jest jako powiat. Proszę o potwierdzenie, że wystarczającym są zajęcia terenowe np. w PSZOK, znajdującym się na terenie Gminy, która będzie Wnioskodawcą.	Tak. Projekty w zakresie edukacji ekologicznej powinny zapoznawać uczestników z działaniem lokalnych podmiotów w sektorze ochrony środowiska, jednym z takich miejsc jest PSZOK.

60.	Promocja	<p>Mam pytanie dotyczące sposobu rekrutacji uczniów do warsztatów edukacyjnych, planowanych do dofinansowania w ramach działania FEDS.08.01.</p> <p>Mianowicie, czy w ramach zadań możemy wskazać organizację spotkania informacyjnego dla władz lokalnych, a zatem podmiotów prowadzących szkoły w siedzibie Łukasiewicz – PORT i zapewnienie cateringu. Spotkanie ma na celu zaproszenie szkół do udziału w zaplanowanych zajęciach i dotarcie do jak największej liczby odbiorców.</p> <p>Czy zadanie to, jako, że pośrednio jest powiązane z edukacją ekologiczną, może być kwalifikowalne w ramach projektu?</p>	<p>W opinii ION takie działanie ma charakter informacyjno-promocyjny i możliwy jest do ujęcia w kosztach pośrednich. Natomiast proszę pamiętać, że każdy wydatek powinien być niezbędny i racjonalny, a jego kwalifikowalność, w powiązaniu z celami projektu, zostanie oceniona przez KOP.</p>
61.	Partnerstwo	<p>Czy jeżeli partnerem wiodącym będzie fundacja realizatorem szkoła /przedszkole to, czy dyrektor szkoły/przedszkola posiadający pełnomocnictwo do aplikowania oraz podpisywania oświadczenia i umowy partnerskiej może ją podpisać?</p>	<p>W opisanej sytuacji, gdy partnerem wiodącym w projekcie jest fundacja, a realizatorem wskazanym we wniosku (czyli partnerem w projekcie) – szkoła/przedszkole nieposiadająca osobowości prawnej, wówczas organ prowadzący tę placówkę może udzielić pełnomocnictwa do podpisania umowy partnerskiej dyrektorowi tej szkoły/przedszkola. W samej umowie partnerskiej jako stroną tej umowy należy natomiast wskazać organ prowadzący (podmiot posiadający osobowość prawną) oraz daną szkołę/przedszkole (w formie: „nazwa organu prowadzącego/nazwa jednostki organizacyjnej”). Należy także dołączyć stosowne upoważnienie. Natomiast jeśli szkoła/przedszkole ma pełnić rolę podmiotu realizującego projekt, nie partnera, wówczas prosimy o taką informację i doprecyzowanie pytania (m.in. w zakresie, ile podmiotów ma być zaangażowanych w projekt i w jakiej roli, kto jest organem prowadzącym szkołę/przedszkole, o której mowa w pytaniu).</p>
62.	Forma wsparcia	<p>W ramach projektu chcemy postawić ścieżkę ekologiczną dla najmłodszych mieszkańców gminy. Czy możemy ją postawić na terenie należącym do spółdzielni mieszkaniowej? Będzie to najkorzystniejsza lokalizacja, ogólnodostępna, często odwiedzana przez dzieci.</p>	<p>Celem naboru dla działania Działania 8.1 Dostęp do edukacji jest w szczególności zaznajomienie dzieci z lokalną przyrodą (lasami, rzekami, polami, parkami), co przełoży się w przyszłości na działania niosące realną zmianę w ich najbliższym otoczeniu. Należy pamiętać, że głównym celem środków z EFS+ nie jest inwestycja w infrastrukturę, tylko w ludzi. W ocenie ION tworzenie nowych ścieżek edukacji ekologicznej nie jest wydatkiem niezbędnym, bo nie jest to celem projektu. Dzieci powinny skorzystać z istniejących w ich okolicy ścieżek.</p>
63.	Forma wsparcia	<p>Wnioskodawcą jest Gminne Centrum Kultury, Sportu i Turystyki (Instytucja kultury). Zgodnie z regulaminem możliwe jest wsparcie nauczycieli i kadry zarządzającej szkołą i placówką oświatową. Czy w związku z tym, Wnioskodawca (Instytucja kultury) może przeszkolić z zakresu edukacji ekologicznej swój personel, niebędący nauczycielami, który potem będzie prowadził zajęcia dla dzieci?</p>	<p>W naborze nr FEDS.08.01-IZ.00-092/24 możliwe jest jedynie przeszkolenie nauczycieli i kadry zarządzającej szkołą i placówką oświatową.</p>
64.	Kryteria	<p>Jeśli Wnioskodawcą jest Gminne Centrum Kultury, Sportu i Turystyki, które ma osobowość prawną, ale jest finansowana z Gminy, czy w związku z tym jest konieczne przedłożenie potencjału finansowego partnera.</p> <p>Z regulaminu wiemy, że: „Wymóg wskazania potencjału finansowego nie dotyczy jednostek sektora finansów publicznych, w tym projektów partnerskich, w których liderem jest jednostka sektora finansów publicznych”.</p> <p>Czy w związku z tym, Wnioskodawcę obejmują ten zapis i partner nie musi wykazywać potencjału finansowego?</p>	<p>W sytuacji, w której Gminne Centrum Kultury, Sportu i Turystyki jest samorządową instytucją kultury i stanowi jednostkę organizacyjną gminy zaliczaną do jednostek sektora finansów publicznych kryterium formalne nr 10 go nie dotyczy.</p>

65.	Wkład własny	Czy wkład własny weryfikowany jest na poziomie każdego partnera czy na poziomie CAŁEGO projektu? Mam na myśli to, czy Wnioskodawca (Lider partnerstwa) może pokryć cały wkład własny w projekcie?	Zgodnie z Instrukcją wypełniania wniosku: „Wkład własny może zostać wniesiony do projektu przez wnioskodawcę/beneficjenta, partnera czy uczestników projektu”. Dokumenty naborowe nie rozstrzygają, kto wnosi wkład własny w projekcie. Nie ma obowiązku, by wkład własny w projekcie wnosił zarówno lider, jak i partner. Może to zrobić lider lub partner zgodnie z wewnętrznymi ustaleniami. Jeśli będą Państwo chcieli wnieść wkład własny w ramach kosztów bezpośrednich, to we wniosku wkład własny będzie przypisany do lidera lub partnera, w zależności od tego, który z podmiotów będzie odpowiedzialny za ponoszenie danego wydatku. Jedyne w przypadku wnoszenia wkładu własnego w ramach kosztów pośrednich zostanie on przypisany do lidera, a czy i jaki % będzie wśród nich przypadał na partnera powinno wynikać z umowy partnerstwa. Natomiast należy pamiętać, że podmiotem odpowiedzialnym za prawidłową realizację projektu, w tym wniesienie wymaganego poziomu wkładu własnego jest Beneficjent.
66.	Wskaźniki	Czy wartość wskaźnika „Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu” stanowi sumę wartości wskaźników „Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty, którzy uzyskali kwalifikacje po opuszczeniu programu” oraz „Liczba uczniów, którzy nabyli kwalifikacje po opuszczeniu programu”.	Nie, są to odrębne wskaźniki, których wartości, w podziale na płeć (kobiety, mężczyźni) określa Państwo we wniosku o dofinansowanie projektu w sytuacji, gdy będą to wskaźniki adekwatne do zakresu Państwa projektu. Do wskaźnika EECR03 pn. „Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu” wlicza się osoby, które otrzymały wsparcie EFS+ i uzyskały kwalifikacje lub kompetencje po opuszczeniu projektu. Do wskaźnika PLFCR02 pn. „Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty, którzy uzyskali kwalifikacje po opuszczeniu programu” wlicza się nauczycieli, innych przedstawicieli kadr pedagogicznych i niepedagogicznych oraz dyrektorów szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem w ramach programu. Natomiast wskaźnik PLFCR01 pn. „Liczba uczniów, którzy nabyli kwalifikacje po opuszczeniu programu” mierzy liczbę uczniów, którzy dzięki wsparciu z EFS+ nabyli kwalifikacje, kompetencje kluczowe, społeczne lub społeczno-emocjonalne lub umiejętności/kompetencje podstawowe, przekrojowe lub zawodowe.

67.	Partnerstwo	<p>Wnioskodawcą w projekcie będzie Sieć Badawcza Łukasiewicz – PORT Polski Ośrodek Rozwoju Technologii (forma prawna: państwowa osoba prawna w formie instytutu Sieci Badawczej Łukasiewicz; podmiot spoza sektora finansów publicznych). Zgodnie z zapisami Regulaminu konkursu, cyt.:</p> <p>„Partner - podmiot w rozumieniu art. 39 ustawy wdrożeniowej, który jest wymieniony w zatwierdzonym wniosku o dofinansowanie projektu (...)”</p> <p>„Podmiot, o którym mowa w art. 4, art. 5 ust. 1 i art. 6 ustawy Prawo zamówień publicznych, inicjujący projekt partnerski, dokonuje wyboru partnerów spośród podmiotów innych niż wymienione w art. 4 tej ustawy, z zachowaniem zasady przejrzystości i równego traktowania. Podmiot ten, dokonując wyboru, jest zobowiązany w szczególności do:</p> <p>1) ogłoszenia otwartego naboru partnerów na swojej stronie internetowej wraz ze wskazaniem co najmniej 21-dniowego terminu na zgłaszanie się partnerów (...)”.</p> <p>Jednocześnie Regulamin konkursu wskazuje, cyt.:</p> <p>„Jeżeli są Państwo partnerem wiodącym i jednocześnie podmiotem spoza sektora finansów publicznych to procedura wyboru partnerów, o której mowa w art. 39 ust. 2 ustawy wdrożeniowej Państwa nie obowiązuje. W takiej sytuacji partner wiodący ustala własną procedurę wyboru partnerów.”</p> <p>Powyższe zapisy stoją ze sobą w sprzeczności, gdyż jesteśmy podmiotem spełniającym przesłanki art. 4 PZP i jednocześnie jesteśmy podmiotem spoza sektora finansów publicznych. Prosimy zatem o precyzyjną informację, czy jako Partner wiodący spełniający przesłanki art. 4 PZP i jednocześnie niebędący podmiotem z sektora finansów publicznych, jesteśmy zobligowani do wyboru partnera w trybie otwartego naboru?</p> <p>Planujemy realizację projektu w partnerstwie ze stowarzyszeniem – Lokalną Grupą Działania. Czy zatem Lokalna Grupa Działania powinna zostać wybrana przez nas w konkursie trwającym co najmniej 21 dni?</p> <p>Ponadto – w przypadku odpowiedzi twierdzącej proszę o jasną informację, czy samodzielnie mamy określić kryteria wyboru partnera?</p>	<p>Zapisy Regulaminu wyboru projektów dla naboru nr FEDS.08.01-IZ.00-092/24 jasno określają procedurę wyboru projektów dla podmiotów tworzących sektor finansów publicznych oraz spoza sektora finansów publicznych.</p> <p>Zgodnie z zapisami Regulaminu wyboru projektów, w przypadku partnera wiodącego, który jest podmiotem spoza sektora finansów publicznych to procedura wyboru partnerów, o której mowa w art. 39 ust. 2 ustawy wdrożeniowej nie obowiązuje.</p> <p>W takiej sytuacji partner wiodący ustala własną procedurę wyboru partnerów. Ważne jest, aby zgodnie z zapisami ustawy ich wybór nastąpił przed złożeniem wniosku o dofinansowanie projektu. Jesteście Państwo natomiast zobowiązani do załączenia do wniosku oświadczenia, podpisanego kwalifikowanym podpisem elektronicznym lub profilem zaufanym, potwierdzającego prawidłowość wyboru partnera przed złożeniem wniosku (wzór oświadczenia jest załącznikiem do Regulaminu).</p> <p>Natomiast w sytuacji, w której podmiot, o którym mowa w art. 4, art. 5 ust. 1 i art. 6 ustawy Prawo zamówień publicznych, inicjujący projekt partnerski, dokonuje wyboru partnerów spośród podmiotów innych niż wymienione w art. 4 tej ustawy, z zachowaniem zasady przejrzystości i równego traktowania. Podmiot ten, dokonując wyboru, jest zobowiązany w szczególności do:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ogłoszenia otwartego naboru partnerów na swojej stronie internetowej wraz ze wskazaniem co najmniej 21-dniowego terminu na zgłaszanie się partnerów; 2) uwzględnienia przy wyborze partnerów zgodności działania potencjalnego partnera z celami partnerstwa, deklarowanego wkładu potencjalnego partnera w realizację celu partnerstwa oraz doświadczenia w realizacji projektów o podobnym charakterze; 3) podania do publicznej wiadomości na swojej stronie internetowej informacji o podmiotach wybranych do pełnienia funkcji partnera. <p>Przepisów pkt 1 i 2 nie stosuje się w przypadku wyboru podmiotów realizujących zadania objęte projektem partnerskim na podstawie praw szczególnych lub wyłącznych. Prawami szczególnymi lub wyłącznymi są prawa przyznane na podstawie przepisów prawa albo decyzji administracyjnej, polegające na zastrzeżeniu wykonywania określonej działalności dla jednego lub większej liczby podmiotów, wywierające istotny wpływ na możliwość wykonywania tej działalności przez inne podmioty.</p>
-----	-------------	--	---

68.	Budżet projektu	<p>Proszę o pomoc w zakresie wypełniania wniosku w systemie SOWA. Zgodnie z informacjami przekazanymi podczas webinarium dn. 16.05 " Sekcja Budżet projektu–koszty rozliczane kwotami ryczałtowymi: 1 pozycja w zadaniu W danym zadaniu dodaj jedną pozycję, która stanowi kwotę ryczałtową. Wyjątkiem jest sytuacja, kiedy część wydatku jest objęta danym limitem, np. cross-financing–wtedy dodaj 2 osobne pozycje: koszt bez cross-financingu i koszt objęty limitem cross-financingu. Wszystkie wydatki zaplanowane do poniesienia w danym zadaniu powinny być ujęte w jednej kwocie ryczałtowej. W sytuacji gdy wypełniam to w ten sposób to Pozycja Koszty pośrednie liczona jest tylko od jednej pozycji (tj.bez crossfinancingu). W pozycji bez crossfinancingu nie zaznaczam limitu. W pozycji z crossfinancingiem zaznaczam limit crossfinancing. W takiej sytuacji nie mogę zapisać danych, ponieważ pojawia się komunikat: "Wymagane jest rozliczenie zadania Koszty pośrednie za pomocą wszystkich dostępnych pozycji".</p>	<p>Zgodnie z zapisami „Instrukcji wypełniania wniosku o dofinansowanie projektu w systemie SOWA EFS w ramach programu Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027 (dla naborów ogłaszanych przez IZ FEDS)” zadanie Koszty pośrednie może być rozliczone za pomocą jednej lub dwóch pozycji. Każda z pozycji jest zawsze przypisana do wnioskodawcy i rozliczana jest metodą uproszczoną za pomocą stawki ryczałtowej. 1) Jeżeli żadna pozycja budżetowa w zadaniach zwykłych nie została zaliczona do limitu „cross-financing”, wtedy zadanie Koszty pośrednie rozliczane jest za pomocą tylko jednej pozycji. Pozycja ta nie może być zaliczona do żadnego z limitów. 2) Jeżeli każda pozycja budżetowa w zadaniach zwykłych została zaliczona do limitu „cross-financing”, wtedy zadanie Koszty pośrednie rozliczane jest za pomocą tylko jednej pozycji. Pozycja ta jest zaliczona do limitu „cross-financing”. 3) Jeżeli tylko niektóre z pozycji budżetowych w zadaniach zwykłych zostały zaliczone do limitu „cross-financing”, wtedy konieczne jest rozliczenie zadania Koszty pośrednie za pomocą dwóch pozycji. Obie pozycje rozliczane są za pomocą tej samej stawki ryczałtowej. • Pierwsza z pozycji nie jest zaliczona do żadnego z limitów. Jej wartość jest wyliczana na podstawie wszystkich pozycji w zadaniach zwykłych, które nie zostały zaliczone do limitu „cross-financing”. • Druga z pozycji jest zaliczona do limitu „cross-financing”. Jej wartość jest wyliczana na podstawie wszystkich pozycji w zadaniach zwykłych, które zostały zaliczone do limitu „cross-financing”. W efekcie wartość cross-financingu w projekcie będzie stanowić suma wydatków bezpośrednich zaliczonych do tego limitu oraz naliczonych od nich wydatków pośrednich. Proszę o zapoznanie się z ww. instrukcją, która może okazać się pomocna. W przypadku dalszych problemów istnieje możliwość uzyskania wsparcia technicznego w zakresie aplikacji SOWA EFS, po zalogowaniu się w systemie – zakładka „Wsparcie techniczne”.</p>
69.	Wskaźniki	<p>Czy możemy przy wskaźnikach „Liczba dzieci objętych dodatkowymi zajęciami w edukacji przedszkolnej” i „Liczba uczniów szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne objętych wsparciem” w punkcie „Podział na płeć” zaznaczyć opcję „NIE”?</p>	<p>Nie, wartości ww. wskaźników należy wykazywać w podziale na płeć, tj. kobieta/mężczyzna.</p>
70.	Wniosek o dofinansowanie projektu	<p>Czy są wzory załączników obowiązkowych tj. - załącznik brak dyskryminujących aktów prawnych - pełnomocnictwo/upoważnienie do reprezentowania wnioskodawcy Jeśli tak, to gdzie mogę je znaleźć? Czy niezbędne są jeszcze inne załączniki ? (prawidłowy wybór partnera i podmiot inicjujący projekt partnerski)</p>	<p>Wszystkie załączniki wskazane są w Regulaminie wyboru projektów (Rozdział 17), natomiast aktualna dokumentacja dostępna jest na stronie naboru. Oświadczenie w zakresie niepodlegania wykluczeniu z ubiegania się o dofinansowanie z powodu obowiązywania dyskryminujących aktów prawa miejscowego stanowi załącznik nr 8 do Regulaminu wyboru projektów i jest dostępny na stronie naboru (również w wersji edytowalnej). Natomiast wzór pełnomocnictwa/upoważnienia do reprezentowania określa sam Wnioskodawca. W przypadku realizacji projektu partnerskiego niezbędne jest dołączenie załączników od 4-7.</p>

71.	Wniosek o dofinansowanie projektu	Mam pytanie w związku z budżetem do wniosku, ze stosowaniem kwot zryczałtowanych na zadanie. - czy jeśli zadania np. pt. Wycieczki ekologiczne wykonuje i lider i partnera, to czy należy opisać to jako 2 odrębne zadania: wycieczki ekologiczne lidera oraz wycieczki ekologiczne partnera ? i tak samo podzielić zadanie w budżecie na lidera i na partnera.	Państwa propozycja zawarta w pytaniu jest zgodna z zasadami tworzenia budżetu w projekcie ryczałtowym, zatem mogą Państwo w ten sposób wykazać dane wydatki w projekcie. Zgodnie z Instrukcją wypełniania wniosku o dofinansowanie: <i>Realizator – wybierz z listy rozwijanej podmiot, który ponosi wydatki ujęte w danej kwocie ryczałtowej. Podmiotem może być wnioskodawca lub jeden z partnerów wskazanych w Sekcji Wnioskodawca i realizatorzy.</i>
72.	PZP	Czy NGO jako wnioskodawce obowiązuje PZP przy kwotach przekraczających 50.000 tys zł netto.	Nie. Ustawa PZP obowiązuje jedynie jednostki sektora finansów publicznych, co zostało szczegółowo opisane w art. 4 ustawy z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych. W przypadku podmiotów prywatnych przy zamówieniach przekraczających kwotę 50 000 zł netto co do zasady obowiązuje „zasada konkurencyjności”, opisana w Wytocznych dot. kwalifikowalności wydatków na lata 2021-2027, jednak nie stosuje się jej do wydatków rozliczanych za pomocą uproszczonych metod (np. kwota ryczałtowa). NGO dokonuje rozeznania cen rynkowych w celu oszacowania wydatków w projekcie. Zaplanowane w projekcie wydatki powinny być określone w sposób przejrzysty, racjonalny i efektywny.
73.	Wniosek o dofinansowanie projektu	Czy koszty pośrednie można podzielić na lidera i partnera projektu	W budżecie projektu wykazujecie Państwo jedno zadanie pn. Koszty pośrednie. Jest ono automatycznie przypisane do lidera projektu. Jeśli chcą Państwo podzielić koszty pośrednie pomiędzy lidera i partnera projektu mogą Państwo zawrzeć tego typu informacje np. w umowie partnerskiej. Informacje te nie są wymagane we wniosku o dofinansowanie.
74.	Wkład własny	Jak w budżecie przedstawić wysokość wkładu własnego w postaci wolontariatu.	Każdy wydatek, w tym w ramach wkładu własnego powinien zostać uwzględniony we wniosku. Aby móc uwzględnić w budżecie wkład własny w postaci wolontariatu powinni Państwo dodać pozycję w odpowiednim zadaniu, oznaczyć ją jako wkład niepieniężny (wybierając odpowiednią kategorię w polu limit), wskazać jej wartość ogółem, natomiast wartość dofinansowania wykazać z wartością 0. W opisie danej pozycji powinna się znaleźć informacja, iż wydatek ten dotyczy wynagrodzenia osoby w ramach wolontariatu, a w uzasadnieniu kosztów należy wskazać w jaki sposób oszacowali Państwo koszty. Wkład własny w postaci wolontariatu musi być zgodny z zapisami Podrozdziału 3.3 Wytocznych w zakresie kwalifikowalności wydatków na lata 2021-2027 oraz ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.
75.	Forma wsparcia	Czy w ramach naboru nr FEDS.08.01-IZ.00-092/24 istnieje możliwość zakupu altany, w której odbywać będą się zajęcia/warsztaty zaplanowane w ramach projektu? Altana będzie znajdować się na terenie szkoły.	W ocenie IZ istnieje możliwość zakupu altany, która będzie się znajdować na terenie szkoły. Dodatkowo Wydatek musi być powiązany z celami projektu i niezbędny do osiągnięcia jego celów. We wniosku o dofinansowanie projektu Wnioskodawca musi wykazać, że zakup przedmiotowej altany jest niezbędny do realizacji działań projektowych i powiązany z celami projektu. Zasadność poniesienia takiego wydatku będzie przedmiotem oceny projektu. Jeżeli altana spełnia warunki określone w Wytocznych dotyczących kwalifikowalności wydatków na lata 2021 – 2027 dla kategorii wydatków ponoszonych w ramach cross-financingu, to należy odpowiednio oznaczyć w budżecie w polu „Limity” ten wydatek jako cross-financing, a następnie w sekcji Uzasadnienia wydatków uzasadnić go w kontekście niezbędności poniesienia dla realizacji zadań oraz projektu.

76.	Wkład własny	Czy istnieje możliwość wniesienia wkładu własnego w postaci terenu, na którym powstanie np. skwer lub nasadzenia? Jeśli tak, to jak należy oszacować wartość wkładu własnego wniesionego w tej formie?	Zgodnie z zapisami Regulaminu naboru, to Państwo określają formę wniesienia wkładu własnego (pieniężny lub niepieniężny). ION dopuszcza możliwość wniesienia wkładu własnego w postaci terenu wykorzystywanego do działań projektowych i będzie on stanowić wkład własny niepieniężny. Zgodnie z zapisami Wytycznych dotyczących kwalifikowalności wydatków na lata 2021 – 2027 wartość wkładu własnego niepieniężnego musi być należyście potwierdzona dokumentami o wartości dowodowej równoważnej fakturom lub innymi dokumentami, nie może przekraczać stawek rynkowych. Ponadto wkład własny nie może być uprzednio współfinansowany ze środków UE. W przypadku wykorzystania nieruchomości na rzecz projektu: a) wartość nieruchomości jest potwierdzona operatem szacunkowym sporządzonym przez uprawnionego rzeczoznawcę zgodnie z przepisami ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2021 r. poz. 1899, z późn. zm.), zwanej dalej: „ustawą o gospodarce nieruchomościami” – aktualnym w momencie złożenia rozliczającego go wniosku o płatność (termin ważności sporządzonego dokumentu określa ww. ustawa); jeżeli wkładem niepieniężnym nie jest cała nieruchomość, a jedynie jej część (na przykład tylko pomieszczenia), operat szacunkowy nie jest wymagany – w takim przypadku wartość wkładu wycenia się jako koszt amortyzacji lub wynajmu (np. w oparciu o cennik danej instytucji).
77.	Forma wsparcia	Na terenie naszej gminy nie ma ścieżek ekologicznych. Chcemy w ramach projektu stworzyć takie miejsce gdzie nasi najmłodszy mieszkańcy mogliby powtarzać i utrwalać wiedzę zdobytą podczas realizacji tego projektu. Czy montaż takich interaktywnych tablic będzie cross-financingiem? Czy potraktować to jako zakup pomocy dydaktycznych do realizacji zajęć.	Celem naboru dla działania Działania 8.1 Dostęp do edukacji jest w szczególności zaznajomienie dzieci z lokalną przyrodą (lasami, rzekami, polami, parkami), co przełoży się w przyszłości na działania niosące realną zmianę w ich najbliższym otoczeniu. Premiujemy działania w terenie połączone z pracą projektową, co nauczy dzieci jak należy działać, aby rozwiązać problem ekologiczny. Należy pamiętać, że głównym celem środków z EFS+ nie jest inwestycja w infrastrukturę, tylko w ludzi. Wnioskodawca przystępując do projektu powinien legitymować się już potencjałem do jego realizacji, ewentualnie wzmocnić/ uzupełnić go przez niezbędne zakupy, a nie budować go poprzez inwestycje infrastrukturalne. Ustosunkowując się bezpośrednio do wskazanych wydatków, w ocenie ION tworzenie nowych ścieżek edukacji ekologicznej nie jest wydatkiem niezbędnym, bo nie jest to celem projektu. Dzieci powinny skorzystać z istniejących w ich okolicy ścieżek.
78.	Uczestnicy	Czy Wnioskodawca może zaplanować działania skierowane do dzieci np. Młodzieżowym Ośrodku Socjoterapii i zaplanować zajęcia ekologiczne dla tych dzieci, w tym zajęcia w placówce i zajęcia terenowe?	Tak.
79.	Zatrudnienie nauczycieli/ nauczycielek	Czy realizację tych zajęć Wnioskodawca może powierzyć nauczycielom zatrudnionym w ww. placówce (zgodnie z KN)?	Nie.
80.	Forma wsparcia	Czy nauczyciele ww. placówki mogą wziąć udział w szkoleniach/warsztatach zaplanowanych dla wszystkich nauczycieli biorących udział w projekcie - kryterium premiujące nr 3 - "Czy projekt przewidział w swoich działaniach wsparcie kierowane do kadry uczącej i zarządzającej w szkołach i przedszkolach?"	Nie.
81.	Forma wsparcia	W projekcie zaplanowane jest tworzenie/budowa miejsc ekologicznych np. skwery, domki dla jeży, siedliska dla płazów itp. zgodnie z zapisem w załączniku nr 1 - Standardy realizacji projektów - czy na terenie ww. placówki może zostać zlokalizowane/wybudowane/stworzone takie miejsce?	Nie.

82.	Uczestnicy	Czy w ramach działania FEDS.08.01 – Edukacja ekologiczna obligatoryjne jest wskazanie jako grupy docelowej uczniów szkół ponadpodstawowych? Czy możliwe jest ograniczenie odbiorców do podopiecznych przedszkoli, uczniów szkół podstawowych i nauczycieli?	Nie, to Wnioskodawca określa we wniosku o dofinansowanie projektu jego uczestników.
83.	Forma wsparcia	Czy w budżecie projektu można uwzględnić koszt zaprojektowania, przygotowania i wydruku materiałów edukacyjnych?	ION rekomenduje, aby Wnioskodawcy, w pierwszej kolejności, korzystali z bogatej oferty materiałów zamieszczonych na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej, z uwagi na fakt, że w projekcie z zakresu edukacji ekologicznej należałoby ograniczyć do minimum wszelkie wydruki. Wnioskodawca powinien stawiać kwestie środowiskowe i klimatyczne na pierwszym miejscu, a mniej wydruków to oszczędność zasobów naturalnych jak np. drzewa. Należy pamiętać, że każdy, zaplanowany w projekcie wydatek powinien być niezbędny i racjonalny, a jego kwalifikowalność, w powiązaniu z celami projektu, zostanie oceniona przez Komisję Oceny Projektów.
84.	Wkład własny	Czy w ramach działania FEDS.08.01 Edukacja ekologiczna, jako wkład własny, poza kosztami personelu (wynagrodzenia), możemy uwzględnić także koszt udostępnienia sal na zajęcia i materiałów edukacyjnych? Jeżeli tak – czy możemy dokonać ich samodzielnej wyceny?	Wniesienie wkładu własnego w postaci wynajęcia sal na zajęcia dydaktyczne stanowi wkład własny niepieniężny. Należy także pamiętać o tym, że wniesienie wkładu własnego i jego kwalifikowalność zależy od tego w jakim budynku usytuowane są te sale. Mamy tu do czynienia z trzema przypadkami: 1. Wkład własny w postaci wynajęcia sal lekcyjnych na działania projektowe w budynku, gdzie wcześniej dokonano prac termomodernizacyjnych finansowanych z UE – dopuszczamy taki wkład. 2. Wkład własny w postaci wynajęcia sal lekcyjnych na działania projektowe, gdzie wcześniej wyposażono te sale w sprzęty/meble ze środków UE – nie dopuszczamy takiej możliwości. Natomiast w takiej sytuacji jako wkład własny Beneficjent może wykazać koszty dotyczące użytkowanie pomieszczeń, np. energia elektryczna, ciepła, Internet. 3. Wkład własny w postaci kosztu sal lekcyjnych na działania projektowe w budynku, który w całości został wybudowany/przebudowany ze środków UE – nie dopuszczamy takiej możliwości. Natomiast w takiej sytuacji jako wkład własny Beneficjent może wykazać koszty dotyczące użytkowanie pomieszczeń, np. energia elektryczna, ciepła, Internet. ION dopuszcza również możliwość wniesienia wkładu własnego w postaci materiałów edukacyjnych. To Wnioskodawca dokonuje wyceny wnoszonego wkładu własnego. Szczegółowe informacje znajdziecie Państwo w „Wytycznych dotyczących kwalifikowalności wydatków na lata 2021-2027”.
85.	Personel projektu	Czy w skład zespołu merytorycznego może wchodzić Dyrektor Departamentu Społecznej Odpowiedzialności Nauki, który nadzoruje prace Specjalistów ds. projektu dydaktycznego, zatwierdza przygotowane przez nich programy zajęć edukacyjnych?	Kwestia przedstawiona w pytaniu zostanie rozstrzygnięta i oceniona przez KOP. ION nie może ocenić ww. wydatku w oparciu o jeden zapis bez wglądu w cały projekt, jego cele i zadania.
86.	Cross-financing	Zwracam się z zapytaniem czy zakup wyposażenia meblowego w ramach niniejszego projektu dla Wnioskodawcy będącego przedszkolem nie należy traktować jako cross-financing?	Tak, jeżeli zakupy spełniają którykolwiek z wyżej wymienionych warunków, to zakup mebli, sprzętu i pojazdów może być kwalifikowalny w ramach EFS+ i nie wlicza się do limitu cross-financingu. Natomiast zakup mebli, sprzętu i pojazdów niespełniający żadnego z ww. warunków stanowi cross-financing. W związku z powyższym przy planowaniu wydatków w tym zakresie prosimy o dokładne uzasadnienie wydatku uwzględniając wskazane warunki.

87.	Kryteria	Czy dla potwierdzenia potencjału finansowego należy dołączyć załącznik - np. dot. przychodów/obrotów Wnioskodawcy czy wystarczającym jest deklaracja - zapis we wniosku o dofinansowanie?	Zgodnie z Instrukcją wypełniania wniosku Wnioskodawca w zakładce „Potencjał do realizacji projektu” opisuje posiadanie własnych środków finansowych: wskaź środki finansowe będące w dyspozycji Twojej i partnerów ponoszących wydatki w projekcie, które potwierdzą zdolność do zapewnienia płynnej obsługi finansowej projektu. Pole objęte jest limitem 4000 znaków (łącznie ze spacjami). Wskaż sumę przychodów za ostatni zatwierdzony rok obrotowy lub za ostatni zamknięty i zatwierdzony rok kalendarzowy. Suma przychodów powinna być równa lub wyższa od średnich rocznych wydatków w projekcie. Należy wykazać sumę przychodów uzyskanych przez dany podmiot na poziomie ustalania wyniku działalności gospodarczej – tzn. jest to suma przychodów ze sprzedaży netto, pozostałych przychodów operacyjnych oraz przychodów finansowych. W przypadku podmiotów nieprowadzących działalności gospodarczej i jednocześnie niebędących jednostkami sektora finansów publicznych jako sumę przychodów należy rozumieć wartość przychodów (w tym przychodów osiągniętych z tytułu otrzymanego dofinansowania na realizację projektów) osiągniętych w poprzednim roku przez danego Wnioskodawcę i partnerów. Wymóg wskazania potencjału finansowego nie dotyczy jednostek sektora finansów publicznych, w tym projektów partnerskich, w których liderem jest jednostka sektora finansów publicznych. W przypadku, kiedy projekt trwa dłużej niż jeden rok kalendarzowy, wartość przychodów odnieś do średnich rocznych wydatków w projekcie (wartość wydatków w stosunku do liczby lat kalendarzowych, w których realizowany jest projekt). W przypadku partnerstwa kilku podmiotów badany jest przychód Wnioskodawcy i partnerów w stosunku do łącznych średnio rocznych wydatków ponoszonych w projekcie przez podmioty wchodzące w skład partnerstwa, nie będących jednostką sektora finansów publicznych.
88.	Wniosek o dofinansowanie projektu	Gdzie należy zaznaczyć w budżecie wniosku ze zadania kosztów bezpośrednich są ryczałtowe? Bo nie widzę takiej funkcji?	Pozycje budżetowe tworzymy poprzez zadania. Jedno zadanie, jedna kwota ryczałtowa. Szczegółowe informacje i algorytm postępowania przy konstruowaniu budżetu projektu jest jasno opisany w „Instrukcji wypełniania wniosku o dofinansowanie projektu w systemie SOWA EFS w ramach programu Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027 (dla naborów ogłaszanych przez IZ FEDS)”, s.35-38.
89.	Wniosek o dofinansowanie	Uzasadnienie wydatków - W projekcie mam sześć zadań. Ostatnie zadanie to koszty pośrednie. Uzasadnienia wydatków podzieliłam zgodnie z ilością zadań. Czy zadanie koszty pośrednie należy również opisywać w uzasadnieniu wydatków? Jeśli tak to czy można powtórzyć w uzasadnieniu opis z tego zadania. W zadaniu opisałam jakie działania wchodzi w skład tego zadania. Czy należy rozpisać to bardziej szczegółowo ?	Nie ma takiej potrzeby. Koszty pośrednie rozumiane jako koszty administracyjne związane z obsługą projektu, których katalog zamknięty został wykazany w „Wytocznych dotyczących kwalifikowalności wydatków na lata 2021-2027”.
90.	Wskaźniki	Czy fakt nabycia kompetencji wg czterech etapów należy opisać dla uczniów?	Szczegółowe informacje na temat uzyskiwania kwalifikacji w ramach projektów współfinansowanych z EFS+ znajdują się w "Wytocznych dotyczących monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów na lata 2021-2027" (https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/dokumenty/wytoczne-dotyczace-monitorowania-postepu-rzeczowego-realizacji-programow-na-lata-2021-2027/).
91.	Wskaźniki	Czy dziennik, lista obecności etc. będzie dokumentem potwierdzającym fakt nabycia kompetencji?	Szczegółowe informacje na temat uzyskiwania kwalifikacji w ramach projektów współfinansowanych z EFS+ znajdują się w "Wytocznych dotyczących monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów na lata 2021-2027" (https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/dokumenty/wytoczne-dotyczace-monitorowania-postepu-rzeczowego-realizacji-programow-na-lata-2021-2027/).

92.	Wskaźniki	Jaki dokument uczniowie powinni otrzymać od beneficjenta jako "potwierdzenie" faktu nabycia kompetencji? W regulaminie wspomniano o zaświadczeniu lub oświadczeniu oraz zobowiązaniu uczestnika do przekazania informacji na temat jego sytuacji po opuszczeniu projektu.	Szczegółowe informacje na temat uzyskiwania kwalifikacji w ramach projektów współfinansowanych z EFS+ znajdują się w "Wytocznych dotyczących monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów na lata 2021-2027" (https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/dokumenty/wytoczne-dotyczace-monitorowania-postepu-rzeczowego-realizacji-programow-na-lata-2021-2027/).
93.	Limity	Czy są określone stawki kwot wynagrodzeń itp. do tego naboru? Nigdzie takich nie znalazłam.	Nie. W sytuacji chęci zatrudnienia do projektu nauczycieli obowiązują zasady ich zatrudniania określone w przepisach oświatowych. Zasady zatrudniania nauczycieli do projektu zostały opisane w Załączniku nr 1 do Regulaminu konkursu. Pomocny może okazać się materiał, który został opracowany przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej we współpracy z Ministerstwem Edukacji Narodowej wydany w styczniu 2024 r. pn. „Wyjaśnienia na temat zatrudniania nauczycieli i nauczycielek w projektach edukacyjnych finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego Plus”.
94.	Wskaźniki	"Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu (osoby)" zgodnie z definicją należy tu wykazać wszystkie osoby biorące udział w projekcie ? W przypadku projektu naszej szkoły będą to uczniowie, którzy będą brali udział w dodatkowych zajęciach przyrodniczych w formie kółka ekologicznego oraz wyjściach terenowych; nauczyciele, którzy odbędą szkolenia i otrzymają certyfikaty. Proszę o potwierdzenie lub nie.	Zgodnie z definicją wskaźnika wlicza się do niego osoby, które otrzymały wsparcie EFS+ i uzyskały kwalifikacje lub kompetencje po opuszczeniu projektu. Jeżeli uczniowie i nauczyciele biorący udział w projekcie uzyskują kompetencje lub kwalifikacje biorąc udział w proponowanych przez projektodawcę zadaniach, to należy ich wykazać we wskaźniku.
95.	Wskaźniki	W trakcie negocjacji projektu złożonego w ramach naboru nr FEDS.08.01-IZ.00-035/23 wnioskodawca otrzymał poniższą sugestię (wycinek poniżej) od KOP i zastanawia się czy w przygotowywanym wniosku do naboru nr FEDS.08.01-IZ.00-092/24 może określić wartości wskaźników dla kwot ryczałtowych na poziomie 80%? Wnioskodawca planuje realizować zajęcia dodatkowe, warsztaty i wyjazdy edukacyjne w zakresie edukacji ekologicznej. Zatem w kwotach ryczałtowych będą również określane wskaźniki dot. liczby osób oraz liczby przeprowadzonych godzin dla poszczególnych typów wsparcia.	Do decyzji Wnioskodawcy należy na jakim poziomie wpisać wartości wskaźników przypisanych do zadania w projekcie ryczałtowym. Doświadczenie wskazuje, że proponowane rozwiązanie określenia wartości wskaźników na poziomie 80% jest uzasadnione, gdyż niweluje ryzyko nieosiągnięcia wskaźnika. Natomiast ostateczna decyzja należy do Wnioskodawcy.
96.	Kwoty ryczałtowe	Jaki dokument potwierdzające realizację kwoty ryczałtowej należy wskazać zamiast listy obecności w przypadku realizacji szkoleń dla nauczycieli online? W przypadku form wsparcia online lista obecności z podpisem uczestnika/uczestników i prowadzącego, gdy są w różnych miejscach jest trudna, niemal niemożliwa do przygotowania. Jaki dokument wówczas IZ preferuje i jaki dokument wpisać do WND przy kwocie ryczałtowej zamiast listy obecności? Oprócz tego oczywiście Wnioskodawca wskaże: deklaracje uczestnictwa, zaświadczenia o uczestnictwie w szkoleniu wydane przez organ prow., dokumenty potwierdzające nabycie kwalifikacji/ kompetencji: zaświadczenie/certyfikat/dyplom ze szkol., lista obecności ???	W dokumentacji naborowej ION wskazała, że w przypadku organizacji szkoleń/kursów online dokumentem rozliczającym kwotę ryczałtową może być oświadczenie uczestnika o udziale w szkoleniu/kursie online lub wydruk z logowania/zrzut z ekranu.
97.	Wnioskodawca/ Beneficjent/ Partner	Wnioskodawca w ramach prowadzonej działalności gospodarczej prowadzi niepubliczne przedszkole wobec czego wpisuje się w typ Wnioskodawcy określony w Regulaminie wyboru projektów, niemniej ma wątpliwość czy w nazwie wnioskodawcy należy wpisać nazwę działalności gospodarczej i tym samym tożsamą w tym wypadku nazwę organu prowadzącego czy nazwy dwóch placówek objętych wsparciem tj. Przedszkole Niepubliczne XYZ oraz Punkt Przedszkolny XYZ?	W przypadku przedszkola niepublicznego, w systemie SOWA (zgodnie z Instrukcją wypełniania wniosku) w polu „nazwa organizacji” wpisać należy zarówno nazwę działalności gospodarczej (jako organu prowadzącego) jak i nazwę placówek przedszkolnych (odpowiedzialnych za faktyczną realizację projektu). Natomiast w pozostałych polach należy wpisać odpowiednie dane dotyczące organu prowadzącego, który będzie stroną umowy o dofinansowanie.
98.	Wnioskodawca/ Beneficjent/ Partner	Czy stowarzyszenie zwykle, które dopiero 12 czerwca będzie obchodziło drugą rocznicę działalności może składać wniosek w naborze nr FEDS.08.01-IZ.00-092/24 ?	Tak.

99.	Cross-financing	<p>Proszę o informację, w przygotowywanym projekcie zaplanowaliśmy wydatki w ramach cross-financingu, których szacowana wartość na etapie przygotowywania budżetu projektu przewyższa dopuszczalny limit 10% wartości całkowitej projektu.</p> <p>Czy w takim przypadku do projektu powinniśmy wpisać wydatki całkowite cross-financingu do wartości wylczonego limitu dla projektu?</p> <p>Czy można wpisać wyższą wartość, jednak wartość dofinansowania obliczyć i wpisać tylko do wartości odpowiadającej obowiązującego limitowi. A całkowita wartość przewyższająca limit zaliczona zostanie do wydatków niekwalifikowalnych.</p>	<p>W budżecie projektu należy wpisać wydatki objęte cross-financingiem do wartości limitu określonego w dokumentacji naborowej, tj. 10% całkowitej wartości projektu.</p>
100.	Wniosek o dofinansowanie projektu	<p>Proszę o informację czy w budżecie projektu wybierać opcję „Koszt rzeczywiście poniesiony” czy „Koszt rozliczany kwotami ryczałtowymi”?</p>	<p>W naborze nr FEDS.08.01-IZ.00-092/24 koszty bezpośrednie rozliczane są na podstawie kwot ryczałtowych, zatem w sekcji „Budżet projektu” należy wybrać w zadaniu „Koszt rozliczany kwotami ryczałtowymi”.</p>
101.	Wskaźniki	<p>Czyli w przypadku działania FEDS.08.01 Edukacja ekologiczna nie wykazujemy wskaźnika „Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu”? – Jako, że naszymi grupami docelowymi są uczniowie, nauczyciele, dzieci w wieku przedszkolnym.</p> <p>Ponadto – w ramach jakiego wskaźnika wykazać dzieci w wieku przedszkolnym?</p>	<p>Zgodnie z Załącznikiem nr 3 do Regulaminu wyboru projektów to Wnioskodawca wskazuje/wybiera do wniosku o dofinansowanie projektu wszystkie, adekwatne dla projektu wskaźniki produktu i rezultatu. Jeżeli wskaźnik „Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu” nie ma powiązania z działaniami realizowanymi w projekcie, nie wybieracie go Państwo. Przy doborze odpowiednich wskaźników mogą okazać się pomocne ich definicje wskazane w dokumentacji naborowej lub „Liście Wskaźników Kluczowych 2021-2027 – EFS+”. KOP na etapie oceny merytorycznej projektu, na podstawie zapisów całego wniosku o dofinansowanie projektu, oceni adekwatność wybranych wskaźników oraz oceni, czy zostały wskazane we wniosku wszystkie odpowiednie wskaźniki.</p>
102.	Wnioskodawca/ Beneficjent/ Partner	<p>Jesteśmy podmiotem SPOZA sektora finansów publicznych. Jednocześnie jesteśmy podmiotem, o którym mowa w art. 4 ustawy Prawo zamówień publicznych.</p> <p>Według Regulaminu i Państwa odpowiedzi, jeżeli jesteśmy podmiotem SPOZA sektora finansów publicznych to wówczas nie musimy wybierać partnera w otwartym konkursie. Jednak art. 4 ustawy PZP wskazuje na konieczność ogłoszenia konkursu. – Czyli zdanie „w przypadku partnera wiodącego, który jest podmiotem spoza sektora finansów publicznych to procedura wyboru partnerów, o której mowa w art. 39 ust. 2 ustawy wdrożeniowej nie obowiązuje.” wydaje się nieprawidłowe.</p> <p>Będę wdzięczna za pilne doprecyzowanie, zważywszy na zbliżający się termin zakończenia konkursu.</p>	<p>W ocenie ION Sieć Badawcza Łukasiewicz – PORT Polski Ośrodek Rozwoju Technologii mieści się w katalogu podmiotów zobowiązanych stosować procedurę opisaną w PZP. Faktycznie biorąc pod uwagę fakt, że zgodnie z art. 9 ustawy o finansach publicznych nie jesteście Państwo jednostką sektora finansów publicznych wskazany zapis regulaminu nie przewidział tej specyficznej sytuacji.</p>
103.	Koszty bezpośrednie	<p>Czy w ramach kosztów bezpośrednich możemy ująć koszty koordynatora merytorycznego, który by odpowiadał za działania związane z merytoryczną obsługą projektu?</p>	<p>Wskazane w pytaniu koszty można zaliczyć do kosztów bezpośrednich. Proszę pamiętać, że każdy wydatek podany w projekcie musi wpisywać się w jego cele, a jego kwalifikowalność zostanie oceniona przez KOP.</p>
104.	Zatrudnienie nauczycieli/ nauczycielek	<p>Czy istnieje możliwość zlecenia nauczycielom (tym samym, którzy będą prowadzić zajęcia w ramach edukacji ekologicznej) napisania autorskich scenariuszy lekcji z zakresu edukacji ekologicznej? Jako wartość dodana projektu, mogłyby zostać wykorzystane przez jednostki dla innych klas, które nie zostały objęte wsparciem.</p> <p>Jeśli tak, czy nauczyciel może otrzymać za to wynagrodzenie na podstawie umowy o dzieło/ umowy zlecenie?</p>	<p>W ocenie ION wydatek przedstawiony w pytaniu jest niekwalifikowalny. Wnioskodawca powinien korzystać z bogatej oferty materiałów zamieszczonych na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej. Dodatkowo celem naboru nr FEDS.08.01-IZ.00-092/24 jest w szczególności zaznajomienie dzieci z lokalną przyrodą (lasami, rzekami, polami, parkami), co przełoży się w przyszłości na działania niosące realną zmianę w ich najbliższym otoczeniu.</p>

105.	Partnerstwo	Czy Szkoła składając wniosek wybierając na Partnera organizację pozarządową, powinna dostarczyć Umowę Partnerską? Czy organizacja pozarządowa może złożyć wtedy swój osobny wniosek?	Zgodnie z Regulaminem wyboru projektów, w przypadku projektów partnerskich, na etapie złożenia wniosku w systemie SOWA EFS, w zależności od podmiotu inicjującego partnerstwo i rodzaju wybranego partnera, należy dołączyć jedynie właściwe oświadczenie (Załącznik nr 4-7 do Regulaminu wyboru projektów), podpisane kwalifikowanym podpisem elektronicznym lub profilem zaufanym. W przypadku, gdy osoba/ły podpisująca/e załączniki do wniosku działa/-ją na podstawie pełnomocnictwa lub upoważnienia – w systemie należy złożyć pełnomocnictwo/upoważnienie do reprezentowania partnerów podpisane kwalifikowanym podpisem elektronicznym lub profilem zaufanym lub skan dokumentu podpisanego odręcznie w wersji papierowej. Pozostałe dokumenty dotyczące wyboru partnera/-ów, w tym dokument potwierdzający wybór partnera/-ów przed złożeniem wniosku, nie są dołączane do wniosku w momencie jego składania, ale będą wymagane przed podpisaniem umowy o dofinansowanie projektu. Ich zakres (zależnie od rodzaju partnera), jest wskazany w rozdz. 21 Regulaminu wyboru projektów. Należy pamiętać, że mimo iż dokumenty te nie są wymagane na etapie składania i oceny wniosku, jednak muszą potwierdzać zainicjowanie partnerstwa przed datą złożenia wniosku o dofinansowanie. Tak, zgodnie z kryterium nr 1 formalnym specyficznym badane będzie czy Wnioskodawca/Beneficjent, Lider lub Partner występuje w maksymalnie dwóch projektach złożonych w danym naborze.
106.	Wnioskodawca/ Beneficjent/ Partner	Czy w sytuacji gdy Szkoła będzie realizować projekt w swojej szkole, a organizacja pozarządowa, będąca jej partnerem będzie realizować swój osobny projekt na terenie szkół w tej samej miejscowości, może taki projekt zrealizować? Czy lepiej będzie jeśli wybierze konkretne szkoły?	Organizacja pozarządowa może być Partnerem w jednym projekcie i jednocześnie być Wnioskodawcą w innym projekcie. Dodatkowo może realizować zadania na terenie miejscowości, w której znajduje się szkoła, z którą weszła w partnerstwo. Należy jednak pamiętać, żeby działania projektowe realizowane przez nią samodzielnie i w partnerstwie nie powieły się i nie dochodziło do podwójnego finansowania.
107.	Rekrutacja	Czy w ramach zadań można zaplanować rekrutację, jako zadanie? Czy koszty rekrutacji, np. wynagrodzenia dla osób prowadzących rekrutację uczestników, można ująć w budżecie jako koszt pośredni?	Odpowiedź uzależniona jest od sposobu rekrutacji uczestników do projektu. W sytuacji, w której zadania związane z rekrutacją są bezpośrednio powiązane z zadaniami merytorycznymi, to koszt wynagrodzenia osoby prowadzącej rekrutację można wykazać w kosztach bezpośrednich. Jeżeli zadania związane z rekrutacją polegają jedynie na technicznej obsłudze zgłoszeń (odebranie formularza zgłoszeniowego, wprowadzenie danych uczestnika do systemu), wówczas powinien to być koszt pośredni. Jeżeli jednak rekrutacja jest bardziej rozbudowana (wymaga merytorycznego zaangażowania pracownika celem oceny spełnienia kryteriów kwalifikacji) wówczas wydatek ten może stanowić koszt pośredni.
108.	Wniosek o dofinansowanie projektu	W związku z tym, iż w naborze FEDS.08.01-IZ.00-092/24 – edukacja ekologiczna - projekt jest rozliczany kwotami ryczałtowymi, zatem w budżecie projektu planując koszt w danym zadaniu należy wybrać „Koszt rozliczany kwotami ryczałtowymi”, prawda?	W naborze nr FEDS.08.01-IZ.00-092/24 koszty bezpośrednie rozliczane są na podstawie kwot ryczałtowych, zatem w sekcji „Budżet projektu” należy wybrać w zadaniu „Koszt rozliczany kwotami ryczałtowymi”.
109.	Wkład własny	Wykazując wydatki w budżecie jako „wkład własny niepieniężny” liczą się od nich koszty pośrednie. Czy to prawidłowa funkcjonalność generatora wniosków? Przecież są to środki, które wnosimy my jako Wnioskodawca.	Wykazany wkład własny w ramach kosztów pośrednich, zawsze będzie wkładem pieniężnym. Natomiast zgodnie z Instrukcją wypełniania wniosku - wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego będzie kwalifikowalny, o ile spełni wymogi wskazane w Wytocznych kwalifikowalności. System zliczy wartość kosztów wskazanych jako wkład własny wnoszony w postaci wkładu niepieniężnego (rzecowego) i tym samym, o ile wkład niepieniężny stanowi całość wnoszonego wkładu własnego, pokaże również jaka jest wartość wnoszonego wkładu własnego. Odznaczając, że dany koszt zostanie poniesiony w ramach wkładu niepieniężnego należy pamiętać, aby w pozycji dofinansowanie dla danego kosztu wpisać zero.

110.	Wniosek o dofinansowanie projektu	Czy ze względu na limit znaków w poszczególnych polach, można część opisu (gdy opis jest dłuższy niż przewidziany limit znaków) zamieścić w sekcji "Uzasadnienie wydatków" w polu "uzasadnienie poszczególnych wydatków (...)?"	Tak.
111.	Wniosek o dofinansowanie projektu	Jeśli mamy zadanie, np. Warsztaty ekologiczne, kwota łączna zadania to 100 tys., to jak należy wykazać ponoszone koszty w tym zadaniu (cz. Budżet), czy jako jeden koszt - "koszt realizacji zajęć - 100 tys.", a w uzasadnieniu wydatków wyszczególnić poszczególne rodzaje kosztów, czy też w ramach zadania należy wykazać koszty w podziale na kategorie kosztu? np. w ramach realizacji zadania planowane jest zatrudnienie personelu (kategoria personel projektu), zakup materiałów edukacyjnych (środek trwały), wynajem autokaru (usługa zewnętrzna); czy kategorie należy uwzględnić tylko w przypadku wystąpienia cross-financingu (ze względu na limit wysokości wydatków)?	W projektach rozliczanych w oparciu o kwoty ryczałtowe w ramach każdego zadania należy dodać wyłącznie jedną pozycję, która stanowi kwotę ryczałtową i do niej dobrać wskaźniki, które w najlepszym stopniu odzwierciedlą działania w ramach tego zadania. Poszczególne wydatki składające się na daną kwotę ryczałtową wraz z uzasadnieniem ich wysokości oraz konieczności ich poniesienia należy wpisać w części Uzasadnienia. Informacje te będą służyły oceniającym do weryfikacji prawidłowości budżetu oraz oceny racjonalności wysokości proponowanych wydatków. Wyjątkiem od sytuacji, w której w ramach zadania będzie wykazywana jedna pozycja jest konieczność przypisania części wydatków składających się na kwotę ryczałtową do jednego z limitów, np. część zadania dotyczy wydatków w ramach cross-financingu. W tej sytuacji w budżecie wykaż dwie pozycje: jedną obejmującą wydatki pomniejszone o wydatki mieszczące się w limicie (np. bez cross-financingu) i do niej dodajemy odpowiedni wskaźnik(i) merytoryczny a wydatki objęte limitem (np. tylko cross-financing) wykazujemy w kolejnej pozycji w tym zadaniu przypisując mu inny wskaźnik(i), adekwatny do tego limitu. W związku z tym nie może być dwóch kwot ryczałtowych w zadaniu dla jednego realizatora oznaczonych takimi samymi limitami. W przypadku kwot ryczałtowych, konstruując budżet projektu należy pamiętać, że zgodnie z Wytocznymi kwalifikowalności, kwotą ryczałtową jest kwota uzgodniona za wykonanie określonego w projekcie zadania. Kwota ryczałtowa nie może być zdefiniowana jako pojedynczy koszt w projekcie, gdyż takie podejście w konstruowaniu budżetu właściwe jest dla wydatków faktycznie ponoszonych. Wszystkie wydatki zaplanowane do poniesienia w danym zadaniu powinny być ujęte w jednej kwocie ryczałtowej.
112.	Rekrutacja	Czy koszty rekrutacji, które są merytorycznie związane z projektem i służą realizacji celu projektu są kosztami bezpośrednimi ?	Odpowiedź uzależniona jest od sposobu rekrutacji uczestników do projektu. W sytuacji, w której zadania związane z rekrutacją są bezpośrednio powiązane z zadaniami merytorycznymi, to koszt wynagrodzenia osoby prowadzącej rekrutację można wykazać w kosztach bezpośrednich. Jeżeli zadania związane z rekrutacją polegają jedynie na technicznej obsłudze zgłoszeń (odebranie formularza zgłoszeniowego, wprowadzenie danych uczestnika do systemu), wówczas powinien to być koszt pośredni. Jeżeli jednak rekrutacja jest bardziej rozbudowana (wymaga merytorycznego zaangażowania pracownika celem oceny spełnienia kryteriów kwalifikacji) wówczas wydatek ten może stanowić koszt pośredni.
113.	Koszty pośrednie	Czy strona internetowa która zawiera merytoryczne materiały dotyczące edukacji ekologicznej oraz służy komunikacji w projekcie może być umieszczona w kosztach bezpośrednich projektu?	Nie, są to koszty pośrednie.

114.	Cross-financing	Czy wykonanie ściany z mchu w szkole podstawowej jest cross financingiem?	Zakwalifikowanie wydatku do cross-finansingu zależy od tego, co dokładnie będzie wchodziło w skład ściany z mchu. Za wydatki objęte zasadą cross-finansingu będzie można uznać m.in. zakup infrastruktury - rozumianej jako budowa nowej infrastruktury oraz wykonywanie wszelkich prac w ramach istniejącej infrastruktury, których wynik staje się częścią nieruchomości i które zostają trwale przyłączone do nieruchomości, w szczególności adaptacja oraz prace remontowe związane z dostosowaniem nieruchomości lub pomieszczeń do nowej funkcji. Jeśli więc w ramach wykonania ściany z mchu wchodzi prace spełniające powyższą definicję będą one objęte zasadą cross-finansingu. W przypadku zakupu sprzętów, jeśli nie są one trwale związane z nieruchomością i nie stanowią części prac związanych z infrastrukturą, w większości można je uznać za wydatki poza cross-financingiem. Szczegółowe informacje w tym zakresie są zawarte w Regulaminie naboru.
115.	Typ projektu	W ramach zadania dotyczącego realizacji zajęć z zakresu edukacji ekologicznej dla dzieci proszę o informacje dotyczącą liczebności osób na zajęciach. Czy obowiązuje tutaj Rozporządzenie MEN w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach, gdzie liczba osób na zajęciach wynosi maksymalnie 10 uczniów?	Nie, ponieważ w naborze nr FEDS.08.01-IZ.00-092/24 przewidziany jest do realizacji tylko jeden typ projektu, tj. 8.1.E Działania z zakresu edukacji ekologicznej, który przewiduje: a) popularyzację edukacji ekologicznej, przyrodniczej, między innymi poprzez organizację zajęć dla dzieci/uczniów, kadry pedagogicznej i zarządzającej; b) zajęcia dla dzieci/uczniów, kadry zarządzającej i nauczycieli zapoznające z zasadami i celami zrównoważonego rozwoju; c) kształtowanie postaw prośrodowiskowych i proekologicznych poprzez realizację, w szczególności w środowisku lokalnym, działań na rzecz ochrony środowiska; d) upowszechnienie i realizacja metod pracy z dziećmi/uczniami w postaci eksperymentu przyrodniczego i projektu ekologicznego. Wskazane w pytaniu rozporządzenie obejmuje działania, które wpisują się w typ projektu 8.1.D Działania wspierające zdrowie psychiczne dzieci i uczniów, który nie jest przewidziany do realizacji w przedmiotowym naborze.
116.	Forma wsparcia	Czy w ramach kosztów kwalifikowalnych jest możliwy transport autobusu szkolnego odwożący dzieci po zajęciach projektowych? Do szkoły dzieci przyjeżdżają i są odwożone autobusem szkolnym, aby mogły uczestniczyć w dodatkowych zajęciach na terenie szkoły niezbędny jest transport późniejszy, aby po tych zajęciach ich odwieźć.	W opinii IZ możliwe jest pokrycie kosztów związanych z organizacją transportu dzieci – uczestników projektu na zajęcia i z powrotem, pod warunkiem, że działania te są elementem kompleksowego wsparcia i są niezbędne dla osiągnięcia celów projektu. Każdy zaplanowany w projekcie wydatek powinien być niezbędny i racjonalny, a jego kwalifikowalność, w powiązaniu z celami projektu, zostanie oceniona przez KOP.
117.	Forma wsparcia	Czy karmiki dla ptaków i sadzenie drzew oraz innych roślin zgodnych z celami projektu może odbywać się na terenie placówki oświatowej, tj szkoły? Dodatkowo dzieci w ramach zajęć ekologicznych w projekcie będą mogły doglądać roślinność zasadzoną lub dokarmiać ptaki w przygotowanych karmikach na zajęciach, a jednocześnie uczyć się przyrody przez obserwację.	Tak. Należy podkreślić, że kwalifikowalność ww. wydatków, w powiązaniu z celami projektu będzie oceniana przez KOP.
118.	Wniosek o dofinansowanie projektu	Czy pomoce do prowadzenia zajęć warsztatowych dla dzieci realizowanych w projekcie, np. właśnie materiały do stworzenia karmników lub toreb ekologicznych należy wprowadzić w osobnym zadaniu merytorycznych? W instrukcji wypełnienia wniosku o dofinansowanie jest mowa, że w jednym zadaniu przy kwocie ryczałtowej powinien być tylko jeden wydatek zbiorczy.	Do decyzji Wnioskodawcy należy, czy będzie realizował jedno duże zadanie, czy rozbije je na parę mniejszych. W projektach rozliczanych kwotami ryczałtowymi należy pamiętać o tym, że do każdej kwoty ryczałtowej należy określić i przypisać wskaźnik produktu lub rezultatu. W sytuacji nieosiągnięcia wskaźnika przypisanego do zadania wydatek za całe zadanie zostanie uznany za niekwalifikowalny. W związku z tym ION rekomenduje podzielenie projektu na kilka zadań.

119.	Partnerstwo	<p>Lider projektu Szkoła Podstawowa Publiczna z Wrocławia Partner: Ekostraż (stowarzyszenie na rzecz ochrony zwierząt) Czy Lider ma obowiązek wyboru takiego partnera w trybie PZP (21 dni w Biuletynie)?</p>	<p>W przypadku wyboru partnerów przez jednostki sektora finansów publicznych zastosowanie ma procedura opisana w ustawie wdrożeniowej. Podmiot, dokonując wyboru, jest zobowiązany w szczególności do:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ogłoszenia otwartego naboru partnerów na swojej stronie internetowej wraz ze wskazaniem co najmniej 21-dniowego terminu na zgłaszanie się partnerów; 2) uwzględnienia przy wyborze partnerów zgodności działania potencjalnego partnera z celami partnerstwa, deklarowanego wkładu potencjalnego partnera w realizację celu partnerstwa oraz doświadczenia w realizacji projektów o podobnym charakterze; 3) podania do publicznej wiadomości na swojej stronie internetowej informacji o podmiotach wybranych do pełnienia funkcji partnera. <p>Przepisów pkt 1 i 2 nie stosuje się w przypadku wyboru podmiotów realizujących zadania objęte projektem partnerskim na podstawie praw szczególnych lub wyłącznych. Prawami szczególnymi lub wyłącznymi są prawa przyznane na podstawie przepisów prawa albo decyzji administracyjnej, polegające na zastrzeżeniu wykonywania określonej działalności dla jednego lub większej liczby podmiotów, wywierające istotny wpływ na możliwość wykonywania tej działalności przez inne podmioty.</p> <p>Należy również pamiętać, że zgodnie z Regulaminem wyboru projektów, przed podpisaniem umowy o dofinansowanie będziemy wymagać złożenia dokumentów potwierdzających prawidłowość dokonania wyboru partnerów do projektu przed złożeniem wniosku. Minimalny zakres informacji, które powinien zawierać dokument potwierdzający prawidłowość dokonania wyboru partnerów w przypadku projektów partnerskich, w których podmiotem inicjującym jest podmiot spoza sektora finansów publicznych:</p> <ul style="list-style-type: none"> - data sporządzenia/podpisania dokumentu; - wskazanie stron (podmiotów), które oświadczają chęć wspólnej realizacji projektu z wyróżnieniem „Partnera wiodącego”; - tytuł projektu, który strony zdecydowały się realizować wspólnie; - oświadczenie o chęci wspólnej realizacji przedmiotowego projektu; - podpisy wszystkich stron partnerstwa. <p>Dokument może mieć formę np. listu intencyjnego, oświadczenia.</p> <p>W sytuacji, kiedy Wnioskodawcą będzie podmiot nieposiadający osobowości prawnej, np. szkoła, to dyrektor takiej placówki musi uzyskać pełnomocnictwo organu prowadzącego do pozyskania dodatkowych środków finansowych na realizację projektów prowadzonych w placówce. Natomiast umowa o dofinansowanie projektu zostanie podpisana z podmiotem posiadającym osobowość prawną, czyli w przypadku szkół/ przedszkoli, z organem prowadzącym.</p>
------	-------------	---	--